EUROMONITOR

REALIZĂRI ȘI DIFICULTĂȚI ÎN IMPLEMENTAREA ACORDULUI DE ASOCIERE UE-RM

(august - decembrie 2015)

Igor Boțan
Denis Cenușă
Mariana Kalughin
Adrian Lupușor
Iurie Morcotîlo
Polina Panainte
Elena Prohnițchi

Chișinău, ianuarie 2016

USAID FROM THE AMERICAN PEOPLE
EAST EUROPE FOUNDATION MOLDOVA
Expert-Grup Centru Analitic Independent
adept
EUROPA PENTRU TINE
fhi360 THE SCIENCE OF IMPROVING LIVES

Acest raport a fost elaborat în cadrul unui proiect implementat de ADEPT și Expert-Grup cu suportul oferit de Agenţia SUA pentru Dezvoltare Internaţională (USAID) prin intermediul Fundaţiei Est-Europene și FHI 360. Raportul este posibil datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenţiei SUA pentru Dezvoltare Internaţională (USAID). Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar poziția USAID, a Guvernului SUA, FHI 360 și/sau Fundației Est-Europene.

Autori: Igor Boțan, Denis Cenușă, Mariana Kalughin, Adrian Lupușor, Iurie Morcotîlo, Polina Panainte, Elena Prohnițchi

Asociaţia pentru Democraţie Participativă ADEPT

str. Alecsandri 97, Chișinău MD-2012, Republica Moldova.

tel. +373 22 21 34 94

fax + 373 22 21 29 92

e-mail: adept@e-democracy.md

www.e-democracy.md

Centru Analitic Independent EXPERT-GRUP

str. Pușkin, 45 B, Chișinău MD-2005, Republica Moldova.

tel. +373 22 92 99 94

fax +373 22 21 21 51

email: info@expert-grup.org

www.expert-grup.org

Chişinău, ianuarie 2016

CUPRINS

CUPRINS **3**

Sumar executiv 5

Introducere 8

Monitorizarea componentelor politice **9**

Reforma poliției, prevenirea criminalităţii şi combaterea crimei organizate 10

Cooperarea cu Curtea Penală Internaţională 10

Reforma justiţiei 11

Combaterea corupţiei 11

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului (inclusiv persoane cu dizabilități, gender, minorități, reforma instituțională, prevenirea torturii) 13

Traficul de ființe umane 14

Politica audiovizuală și mass-media, politici culturale 14

Drepturile copilului 15

Migrație și azil 16

Cooperarea cu societatea civilă 17

Dialogul politic şi reformele 18

Reforma internă 18

Politica externă şi de securitate 19

Prevenirea conflictelor şi gestionarea crizelor 20

Stabilitatea regională 21

Armele de distrugere în masă 21

Armele de calibru mic şi armamentul uşor şi controlul exporturilor de arme convenţionale 22

Cooperarea internaţională în lupta împotriva terorismului 22

Prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate, a corupţiei şi a altor activităţi ilegale 23

Cooperare judiciară 23

Monitorizarea componentelor economice **24**

Dreptul societăților comerciale, contabilitate și audit și guvernanța corporativă 24

Protecția consumatorilor 25

Agricultura și dezvoltarea rurală 25
Transporturi 27
Societatea informațională 28
Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse 29
Statistici 30
Gestionarea finanțelor publice: politica bugetară, controlul intern, inspecția financiară și auditul extern 31
Fiscalitatea 31
Serviciile financiare 31
Politica industrială și antreprenorială 32
Cooperarea în sectorul energetic 32
Mediul înconjurător 33
Dezvoltarea regională, cooperarea la nivel transfrontalier și regional 33
Sănătatea publică 34
Tratamentul Național și Accesul pe piață al mărfurilor (Comerțul cu mărfuri) 34
Reglementări tehnice, standardizare și infrastructura relevantă 36
Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS) 36
Regimul vamal și facilitarea comerțului 37
Achiziții publice 38
Drepturi de proprietate intelectuală 38
Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic 39
Plăți curente și circulația capitalului 40
Concurența 40
Aspecte energetice legate de comerț 41

Sumar executiv

Raportul *EUROMONITOR – Primele realizări și dificultăți în implementarea Acordului de Asociere UE-RM* prezintă rezultatele monitorizării procesul de implementare a Acordului de Asociere UE-RM în perioada iulie 2015 – decembrie 2016. Efortul de monitorizare a fost desfășurat de către Asociația pentru Democrație Participativă ADEPT și Centrul Analitic Independent Expert-Grup, și a cuprins analiza gradului de realizare a angajamentelor luate de către autoritățile moldovene în cadrul Planului naţional de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană pentru anii 2014-2016 (PNAA).

În procesul de monitorizare a implementării Acordului de Asociere, au fost vizate angajamentele concrete asumate de autoritățile naționale în 23 domenii politice, 15 domenii ce țin de cooperarea economică și cooperarea sectorială, și 10 domenii ce țin de zona de liber schimb aprofundat și cuprinzător (ZLSAC).

Ca rezultat al monitorizării, prezentăm în acest raport sinteza evoluțiilor pentru perioada monitorizată referindu-ne la progresele înregistrate, dar restanțele și problemele care au marcat această perioadă de implementare a Acordului de Asociere. În cadrul PNAA, experţii au examinat 731 de acţiuni planificate pentru perioada 2014 – 2016. 21% dintre acţiunile planificate au fost realizate, 19% - nerealizare, 60% - în proces de realizare.

În cadrul componentei politice experţii au monitorizat 324 acțiuni, dintre care 175 (54%) sunt acțiuni care dispun de indicatori de performanță și respectiv poate fi măsurat gradul de realizare a acestora. Acest lucru nu poate fi spus despre cealaltă aproximativ jumătate a acțiunilor planificate – 149, care sunt formulate vag, și fac dificilă măsurarea implementării lor.

Doar aproximativ 17% dintre acțiunile planificate în titlurile politice ale PNAA au fost realizate sau parțial realizate. Alte circa 10% acțiuni nu au fost deloc realizate. Restul 73% dintre acțiuni sunt în proces de realizare.

În cadrul componentelor economice experții au analizat 407 acțiuni care se referă la perioada monitorizată. Peste o treime din acțiuni (35%) sunt în proces de realizare, reflectând caracterul vag al multor acțiuni. Aceasta complică exercițiul de monitorizare și subminează responsabilizarea autorităților pentru implementarea acțiunilor asumate. O pondere destul de mare au acțiunile nerealizate (29%) și realizate parțial (11%), fapt ce reflectă repercusiunile instabilității politice și a constrângerilor financiare și instituționale. Pe fundalul plin de provocări interne și externe, doar 24% din acțiunile planificate pentru perioada monitorizată au fost calificate drept realizate. Aceasta trebuie să constituie un semnal major de îngrijorare, atât pentru autoritățile naționale, cât și pentru structurile europene, și sugerează necesitatea de a dinamiza eforturile în direcția implementării Acordului de Asociere. Astfel, pentru perioada monitorizată, implementarea agendei de asociere poate fi considerată drept una destul de modestă. Principalele realizări țin de deblocarea, cel puțin preliminară, a discuțiilor cu autoritățile din regiunea Transnistreană pe marginea implementării Acordului de Asociere, lansarea unor proiecte de twinning foarte importante în domeniul financiar, simplificarea procedurilor vamale și transpunerea parțială în legislația națională a prevederilor Pachetului energetic III. Totuși, aceste realizări au fost umbrite de persistența unor constrângeri fundamentale. În particular, putem menționa perpetuarea tensiunilor politice și a incertitudinii privind semnarea unui memorandum cu Fondul Monetar Internațional și, respectiv, deblocarea finanțării externe, tergiversarea reformelor cuprinzătoare în sectorul financiar-bancar (în particular, în domeniul guvernanței corporative a băncilor, fortificarea independenței BNM și a instrumentelor de reglementare a acesteia, eficientizarea instrumentelor de prevenire a crizelor și spălării banilor), eșecul numirii unui nou Guvernator al BNM, precum și caracterul deficient al comunicări și

coordonării inter- și intra-instituționale în contextul în care cele mai necesare reforme trebuie implementate în baza unui efort consolidat al tuturor instituțiilor publice.

În continuare prezentăm top-ul principalelor realizări, dar și eșecuri în implementarea agendei de asociere.

Principalele realizări înregistrate în implementarea PNAA:

- Adoptarea Legii nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere (intrată în vigoare, cu excepţia unor prevederi, la 21.08.2015
- Elaborarea studiului de fezabilitate privind necesitatea racordării legislaţiei naţionale la Acordul privind privilegiile şi imunităţile Curţii Penale Internaţionale, însă acesta ar putea să nu aibă nici un impact, dacă nu va sta la baza unui eventual proiect lege în domeniu.
- Demararea procesului de punere în aplicare a mecanismului de verificare a stilului de viaţă al angajaţilor CNA, însă fără îmbunătăţirea respectivelor norme legale.
- Adoptarea Legii nr. 180 din 22.10.2015 corelative activităţii CNA, agenţia anticorupţie fiind readusă în subordinea Parlamentului. Autorităţile, prin acest transfer instituţional, pretind sporirea independenţei CNA.
- Crearea sistemului automatizat de colectare a datelor statistice în domeniul prevenirii și combaterii TFU.
- Elaborarea Planul național de acțiuni cu privire la prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar.
- Deschiderea de către Ministerul Afacerilor Externe și integrării Europene (MAEIE) a accesului public la portalul de monitorizare a PNAA[1], care permite vizualizarea acțiunilor întreprinse de autoritățile publice pentru implementarea măsurilor prevăzute în PNAA.
- Adoptarea la 23 decembrie 2015 a Regulamentului Comisiei Electorale Centrale (CEC) privind finanţarea activităţii partidelor politice.
- Adoptarea Dispoziţiei Guvernului nr.132 privind selectarea candidaţilor la funcţia de judecător la Curtea Constituţională din partea Guvernului.
- Adoptarea Legii privind participarea Republicii Moldova la misiuni şi operaţiuni internaţionale.
- Finalizarea negocierilor privind Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în vederea realizării proiectului "Îmbunătățirea drumurilor locale" (de 80 de mil. USD).
- Implementarea DCFTA pe întreg teritoriul țării, inclusiv în regiunea transnistreană, anunțat de către autorități la finele lui decembrie 2015, prin decizia Consiliului de Asociere RM-UE din 18 decembrie 2015.
- Sporirea numărului de declarații vamale electronice (pentru noiembrie 2015 - 63,55%).
- Adoptarea Legii cu privire la energia electrică și Legea cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic.
- Adoptarea de către Guvern a Legii cu privire la energia electrică și Legii cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic.

Eșecurile înregistrate în implementarea PNAA:

- Neimplementarea acţiunilor ce ţin de armonizarea legislaţiei naţionale la standardele internaţionale în partea ce ţine de prevenirea şi combaterea spălării banilor.
- Neadoptarea proiectelor de acte normative necesare implementării reformei Procuraturii şi a Comisiei Naţionale de Integritate
- Neadoptarea proiectelor de acte normative programate, precum şi neimplementarea acţiunilor ce ţin de activitatea Comisiei Naţionale de Integritate (acţiuni corelative reformei Comisiei Naţionale de Integritate).
- Neelaborarea normelor de conduită şi integritate în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept la nivel naţional.

[1] https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAAA.html

- Nenumirea în funcţie a Avocat Poporului pentru drepturile copilului, numirea avocatului precedent fiind calificată neconstituțională de către Curtea Constituțională pe motiv că acesta nu întrunea toate condițiile de eligibilitate.
- Creșterea numărului de infracțiuni de TFU comparativ cu anul 2014, în special a traficului de copii și organizarea migrației ilegale.
- Neelaborarea acordului interinstituţional pentru implementarea eficientă a cadrului legal în domeniul integrării străinilor.
- Tergiversarea reformelor în sectorul financiar-bancar.
- Eșuarea selectării candidatului pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei (BNM).
- Deteriorarea situaţiei financiare în cadrul întreprinderii de stat MoldATSA, responsabilă de dirijarea avioanelor ce survolează spaţiul aerian moldovenesc, ceea ce pune în pericol menținerea în condiții de siguranță a serviciului de dirijare a traficului aerian în Moldova.
- Lipsa de progres în vederea conformării producției de origine animală cu criteriile de siguranță alimentară de pe piața europeană, cu excepția ouălor (praf de ouă), mierii și a caviarului.
- Neaprobarea în timpul planificat un set de documente programatice. Ministerul Muncii nu a reușit să finalizeze procesul de elaborare noii Strategii de ocupare a forței de muncă, precum și să finalizeze studiul de evaluare a precedentei strategii, care a expirat în anul 2015. Un alt document important, care nu a fost aprobat în timp este Planul de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat pentru anii 2016-2020.
- Înregistrarea unui şir de restanţe în domeniul energetic. Nu a fost elaborat și adoptat Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice 2016-2018. De asemenea, proiectul de lege privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care transpune Directiva 2009/28/CE, a fost aprobat de către Parlament doar în prima lectură. De fapt, era planificat că către finele TIII-2015 legea respectivă să fie votată în ambele lecturi. Finalmente, se întârzie cu transpunerea în legislația națională a unui set larg de directive și regulamente europene în domeniul energetic. Cumulativ sunt restanțe la 11 astfel de documente, majoritatea din acestea nefiind încă elaborate.
- Neadoptarea în lectură finală a Legii poștei, aliniată la Directiva 97/67/CE privind normele comune pentru dezvoltarea pieţei interne a serviciilor poştale ale Comunităţii şi îmbunătăţirea calităţii serviciilor. Astfel, intrarea în vigoare a acestei legi se amână pe anul 2016. Acest fapt a cauzat o reacție în lanț de neadoptare a regulilor privind prestarea serviciilor poștale, care pot fi aprobate doar după intrarea în vigoare a legii menționate.
- În pofida faptului că a fost prezentat studiul de fezabilitate și elaborate un set de acte normative privind crearea Serviciului unic 112, acesta nu a fost dat în exploatare până la finele anului 2015.

Astfel, se poate conclude că agenda de asociere trebuie intensificată prin acțiuni urgente, consecvente și care implică un nivel înalt de coordonare între principalele instituții publice relevante. În particular:

- Restabilirea încrederii instituțiilor-cheie față de societate, prin schimbare la față a acestora: creșterea transparenței, sporirea participativității de facto a societății civile în procesul de consultări publice, promovarea meritocrației în interiorul instituțiilor publice și depolitizarea acestora.

- Adoptarea și promovarea unui Plan complex de acțiuni în vederea asanării sectorului bancar: sporirea independenței BNM, fortificarea instrumentelor de monitorizare și supraveghere bancară, îmbunătățirea guvernanței corporative în bănci și BNM, sporirea transparenței cu privire la beneficiarii finali ai acțiunilor băncilor comerciale, „de-offshor-izarea" sectorului bancar și, nu în ultimul rând, responsabilizarea managerilor băncilor comerciale.

- Promovarea încadrării regiunii transnistrene în procesul de implementare a prevederilor de bază a Acordului de Asociere, în special în domeniul verificării și respectării regulilor de origine, procedurilor de vămuire și respectarea standardelor de calitate.

Introducere

Acordul de Asociere[2] Republica Moldova, alături de Agenda de Asociere[3], sunt documentele de bază care stabilesc întregul spectru al relaţiilor dintre Republica Moldova şi uniunea Europeană. La 7 octombrie 2014 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.808 cu privire la aprobarea Planului naţional de acţiuni pentru implementarea Acordului de Asociere (PNAA) Republica Moldova – Uniunea Europeană în perioada 2014-2016[4]. Potrivit hotărîrii menţionate:

- Ministerele şi alte instituţii ale administraţiei centrale urmează să asigure, conform competenţelor, întreprinderea măsurilor necesare în vederea realizării integrale şi în termenele stabilite a acţiunilor incluse în PNAA şi să prezinte Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene (MAEIE) trimestrial rapoarte;
- Ministerul Economiei a fost însărcinat să coordoneze îndeplinirea angajamentelor derivate din Titlul V al AA referitoare la crearea Zone de Liber Schimb Aprofundat şi Cuprinzător (ZLSAC) şi să prezente MAEIE trimestrial raportul privind realizarea măsurilor prevăzute de PNAA;
- Controlul asupra implementării prevederilor PNAA a fost pus în sarcina MAEIE, care urmează să prezente Guvernului raportul privind executarea PNAA la data de 15 iulie şi 15 decembrie a fiecărui an de raportare.

AA se referă, practic, la toate aspecte vieţii social-economice şi politice interne şi internaţionale, de aceea, este logic să se prezume că PNAA ar trebuie să aibă rolul unui plan integrat în care să se regăsească acţiunile de realizare a programelor şi strategiilor mai noi şi mai vechi pentru toate domeniile ce se regăsesc în AA. În acest sens, planurile naţionale de armonizare a legislaţiei ar trebuie doar să precizeze, dacă e cazul, prevederile PNAA. La fel, noile programe ale Guvernului, precum şi rectificările acestora ar trebuie să ia în consideraţie existenţa PNAA, cu excepţia domeniilor foarte specifice pentru dezvoltarea Republicii Moldova, care nu se regăsesc în mod expres în PNAA. La 12 octombrie 2015, Guvernul a revizuit PNAA, îmbunătăţindu-l, însă şirul de neajunsuri stabilite anterior a rămas acelaşi:

- formularea generală şi confuză a angajamentelor, constituind, mai degrabă, obiective decît acţiuni;
- asumarea angajamentelor care, în fapt, sunt obligaţii instituţionale de bază ale autorităţilor;
- asumarea angajamentelor care, în esenţă, nu pot fi clasificate ca acţiuni de importanţă strategică, fiind inerente procesului de monitorizare a unui document de politici;
- lipsa unei concordanţe clare între măsura de implementare cu prioritatea Agendei de asociere;
- lipsa unei delimitări clare a responsabilităţilor instituţiilor de profil pentru implementarea acţiunilor;
- lipsa prioritizării clare a acţiunilor pentru atingerea obiectivelor relevante ale Acordului de Asociere;
- revizuirea inopinată a termenelor de realizare a PNAA.

Cooperarea instituţiilor guvernamentale şi nonguvernamentale ar trebuie să înceapă cu clarificări de ordin metodologic, astfel încît rezultatele monitorizării să fie clare şi credibile. Şirul de lucruri ce urmează să fie clarificate în continuare rămîne neschimbat şi se referă la:

- necesitatea delimitării scopurilor şi obiectivelor AA de acţiunile propriu-zise ce trebuie întreprinse şi specificate foarte clar în PNAA. Astfel, măsurile prevăzute de PNAA, ca de exemplu ”eforturile

[2] http://www.mfa.gov.md/img/docs/Acordul-de-Asociere-RM-UE.pdf
[3] http://infoeuropa.md/ue-privind-rm/agenda-de-asociere-dintre-uniunea-europeana-si-republica-moldova/
[4] http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=354939

pentru: asigurarea respectării anumitor obligaţiuni; intensificarea eforturilor pentru atingerea obiectivelor; dezvoltarea, perfecţionarea şi consolidarea anumitor instituţii sau fenomene, etc.", ar trebuie să aibă în vedere şi acţiunile concrete, cuantificabile şi măsurabile ce urmează a fi întreprinse pentru atingerea obiectivelor respective;

- necesitatea identificării unor criterii pentru analiza de impact a măsurilor şi acţiunilor întreprinse. Acest lucru este important fiindcă avem exemple clare că în anumite domenii foarte sensibile pentru modernizarea Republicii Moldova, cum a ar fi reforma justiţiei şi combaterea corupţiei, după ani buni de eforturi susţinute, progresele sunt foarte modeste sau chiar se înregistrează regrese;
- acoperirea financiară a acţiunilor şi eforturilor pentru atingerea scopurilor şi obiectivelor. În condiţiile în care scopul strategic al Republicii Moldova este identificat chiar în programul de guvernare – integrarea europeană, activitatea instituţiilor publice implicate în implementarea PNAA este una curentă, prezumîndu-se a fi acoperită, în mod normal, din fondurile bugetare. De aceea, este necesară indicarea explicită a necesităţii atragerii fondurilor extrabugetare pentru realizarea unor acţiuni foarte specifice, imposibil de realizat cu eforturi financiari obişnuite;
- limitele temporale pentru realizarea acţiunilor şi atingerea obiectivelor şi scopurilor AA. Aceste limite temporale sunt importante pentru evidenţa realizărilor, capacitatea de implementare a instituţiilor responsabile, dar şi pentru dezbaterile publice ale analizelor de impact.

Textul raportului face referinţă la cele mai importante realizări şi rateuri ale instituţiilor publice responsabile de implementarea prevederilor PNA. Autorii exprimă sincere mulţumiri instituţiilor publice care au reacţionat la solicitările de oferire a informaţiilor privind implementarea PNAA pe domeniul lor de responsabilitate.

Reforma poliției, prevenirea criminalităţii şi combaterea crimei organizate

Monitorizate: 27 acţiuni (19 – măsurabile, 8 – nemăsurabile), dintre care 4 ajunse la termen şi nerealizate, 23 - în proces de realizare.

Realizări:

- S-a intensificat mediatizarea şi informarea publicului despre riscurile (consecinţele) consumului de droguri şi traficului ilicit de droguri. Au fost înfiinţate cabinete pentru tratamentul de substituţie cu metadonă în cadrul spitalelor raionale Cahul, Comrat, Edineţ, Soroca, Ungheni. La finele anului 2015, 10950 consumatori de droguri erau în supraveghere medicală, 1025 persoane afectate de narcomanie fiind antrenate în programe de profilaxie şi tratament (dintre care 77 de persoane au beneficiat de tratament în condiţii de staţionar).
- Au fost întreprinse acţiuni în vederea realizării prevederilor Strategiei naţionale de prevenire şi combatere a spălării banilor şi finanţării terorismului pentru anii 2013-2017 şi a Planului de acţiuni pentru implementarea acesteia[5], document de politici implementat în proporţie de 70%. Actualmente, Serviciul Prevenirea şi Combaterea Spălării Banilor al CNA dispune de 45 de memoranduri semnate cu serviciile similare din alte ţări. Schimbul informaţional cu serviciile de informaţii financiare din alte state a sporit cu 26%. Cea mai importantă realizare rămîne demararea evaluării naţionale a riscurilor aferente spălării banilor şi finanţării terorismului.

Restanţe şi probleme:

- Nu a fost realizată nici o acţiune din cele ajunse la termen. Ne referim la acţiunile ce ţin de: definitivarea metodelor de cooperare necesare pentru prevenirea consumului de droguri şi combaterea fenomenului traficului de droguri[6]; transpunerea în legislaţia naţională a prevederilor Directivei 2005/60/CE privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor şi finanţării terorismului; transpunerea în legislaţia naţională a prevederilor Directivei 2006/70/CE privind stabilirea măsurilor de aplicare a Directivei nr. 2005/60/CE în ceea ce priveşte definirea persoanelor expuse politic şi criteriile tehnice de aplicare a procedurile simplificate de precauţie privind clientela, precum şi de exonerare pe motivul unei activităţi financiare desfăşurate în mod ocazional sau la scară foarte limitată; armonizarea cadrului normativ pentru reglementarea colaborării cu instituţiile similare din alte state în domeniul CSB/CFT, în conformitate cu standardele internaţionale.
- Pornind de la numărul esenţial al consumătorilor de substanţe psihoactive, acţiunile antidrog urmează să constituie una din priorităţile importante în activitatea autorităţilor.
- În contextul crizei din sistemul bancar, reiterăm necesitatea unei analize fundamentale a deficienţelor mecanismului naţional de prevenire şi combatere a spălării banilor.

Cooperarea cu Curtea Penală Internaţională

Monitorizate: 6 acţiuni (5 – măsurabile, 1 – nemăsurabilă), din care 1 - realizată, 5 - în proces de realizare.

Realizări:

- A fost elaborat studiul de fezabilitate privind necesitatea racordării legislaţiei naţionale la Acordul privind privilegiile şi imunităţile Curţii Penale Internaţionale.

Restanţe şi probleme:

- La moment, nu sunt de constatat restanţe, urmînd a fi asigurată implementarea celor 5 acţiuni, care rămîn în proces de realizare.

[5] Documente de politici aprobate prin Legea nr. 130 din 06.06.2013.
[6] La compartimentul cooperării dintre structurile implicate în combaterea ofertei de droguri pînă în prezent nu au fost elaborate planuri comune.

Reforma justiţiei

Monitorizate: 9 acţiuni (8 – măsurabile, 1 – nemăsurabilă), din care 3 ajunse la termen şi realizate, 6 acţiuni - în proces de realizare.

Realizări:

- Reforma justiţiei a fost ghidată de Strategia de reformare a sectorului justiţiei pentru anii 2011-2016[7], dar şi Planul de acţiuni pentru implementarea acesteia[8]. Potrivit autorităţilor, la 06.11.2015, ponderea acţiunilor realizate în raport cu cele planificate constituie 69 %.
- Este de menţionat adoptarea Legii nr. 137 din 03.07.2015 cu privire la mediere (intrată în vigoare, cu excepţia unor prevederi, la 21.08.2015).
- Pot fi constatate unele progrese în partea ce ţine de uniformizarea codurilor de etică ale actorilor din sectorul justiţiei.[9] Au fost aprobate Codul de etică şi conduită profesională al judecătorului[10] şi Codul de etică şi conduită al procurorului[11].

Restanţe şi probleme:

- Pornind de la termenele impuse de Strategia de reformare a sectorului justiţiei, mai multe acţiuni rămîn restante, inclusiv: reforma Institutului Naţional al Justiţiei; funcţionarea efectivă a poliţiei judecătoreşti (transferul acesteia în subordinea Ministerului Justiţiei); edificarea Palatului Justiţiei; optimizarea fundamentată a hărţii judecătoreşti.
- Restanţă cronică, inclusiv în contextul documentului monitorizat, constituie neadoptarea proiectelor de acte normative necesare implementării reformei Procuraturii.[12] Consolidarea profesionismului şi a independenţei procuraturii constituie o direcţie strategică esenţială a Pilonului al II-lea al SRSJ, care urma să fie tratată prin: revizuirea procedurii de numire şi demiterii a Procurorului General şi stabilirea unor criterii clare, transparente şi obiective de selectare a candidaţilor pentru această funcţie; stabilirea unor criterii şi a unei proceduri clare, transparente, obiective şi bazate pe merit pentru selectarea, numirea, transferul şi promovarea procurorilor; fortificarea capacităţilor şi asigurarea independenţei Consiliului Superior al Procurorilor în vederea administrării eficiente a instituţiei procuraturii; definirea clară a competenţelor organelor procuraturii; asigurarea specializării procurorilor pe cauze specifice şi examinarea oportunităţii funcţionării procuraturilor specializate; examinarea necesităţilor de personal ale organelor procuraturii şi elaborarea propunerilor de optimizare a numărului de procurori şi al personalului auxiliar; reexaminarea mecanismului de finanţare a organelor procuraturii; demilitarizarea instituţiei procuraturii, inclusiv prin examinarea oportunităţii de a acorda procurorilor statutul de magistrat; instituirea unui mecanism prin care să se excludă posibilitatea ca procurorii ierarhic superiori să dea instrucţiuni ilegale procurorilor din subordine, dar şi să se asigure independenţa internă a tuturor procurorilor; reexaminarea regulilor de răspundere a procurorilor şi excluderea imunităţii generale a acestora.
- La fel, se menţin restanţe în partea ce ţine de reformarea CNI.[13]

Combaterea corupţiei

Monitorizate: 21 acţiuni (15 – măsurabile, 6 – nemăsurabilă), din care 10 scadente (3 – realizate, 7 - nerealizate) şi 11 în proces de realizare.

[7] Document de politici aprobat prin Legea nr. 231 din 25.11.2011.
[8] Document de politici aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 6 din 16.02.2012.
[9] Se intenţiona şi uniformizarea (detalierea) standardelor etice aplicabile angajaţilor organelor de urmărire penală şi uniunilor profesiilor conexe sistemului justiţiei.
[10] Hotărîrea Adunării Generale a Judecătorilor nr. 8 din 11.09.2015.
[11] Hotărîrea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30.07.2015.
[12] Prevederile constituţionale relevante nu au fost revizuite, iar proiectul de Lege cu privire la Procuratură nu a fost adoptat.
[13] Cele 3 proiecte elaborate în vederea realizării acestui obiectiv au fost respinse de Guvern la 16.06.2015.

Realizări:

- A finalizat termenul de implementare a Planului de acţiuni pe anii 2014-2015 privind implementarea Strategiei naţionale anticorupţie pe anii 2011-2015[14]. Documentul de politici prevedea 93 de acţiuni concrete: 48 – care urmau a fi implementate în anul 2014; 23 – anul 2015; 22 – anuale/permanente. În anul 2015 urmau a fi executate 42 acţiuni, inclusiv 22 acţiuni cu titlu permanent de executare. Potrivit autorităţilor, în anii 2014-2015, 60 % din acţiunile planificate au fost realizate cu succes, 2 % se constată a fi ca restante, 2 % au devenit inoportune/desuete, 23 % sunt în proces de realizare, iar 11 % au avut termen scadent la sfîrşitul anului 2015.
- În total, în anul 2015, în gestiunea organului de urmărire penală al CNA s-au aflat 1821 de cauze penale. S-au reţinut în procedură 961 de cauze, inclusiv: 655 - pornite de ofiţerii de urmărire penală ai CNA, 301 - parvenite conform competenţei de la alte organe, 35 - reluate în procedură. Din 655 de cauze penale pornite de către ofiţerii de urmărire penală ai CNA: 462 constituie cauze pornite pe fapte de corupţie şi conexe acestora; 71 - economico-financiare; 122 - alte tipuri. Din numărul de cauze penale pornite de organul de urmărire penală al CNA, domeniile (sectoarele) cele mai afectate de actele de corupţie şi conexe acestora sunt: organele de drept - 84, administraţia publică locală şi serviciile desconcentrate - 28, medicina - 33, învăţămîntul – 17. Pe parcursul anului 2015, ofiţerii de urmărire penală ai CNA au finisat 662 cauze penale, din care 255 cauze, în privinţa a 348 de persoane, au fost remise în instanţa de judecată (organe de drept - 53, medicina - 26, administraţia publică centrală şi locală - 22, învăţămînt - 13). În restul cauzelor (407 din 662), urmărirea penală a fost încetată. În anul 2015, în 46 de cauze penale urmărirea penală a fost suspendată.
- Unele progrese pot fi constatate în partea ce ţine de implementarea mecanismului de verificare a stilului de viaţă al angajaţilor CNA. Potrivit autorităţii, în perioada 2014-2015, au fost iniţiate 18 şi finalizate 16 proceduri de monitorizare a stilului de viaţă al angajaţilor, 2 fiind în derulare. Urmare a examinării de către Colegiul disciplinar a rezultatelor monitorizărilor, 9 angajaţi au fost sancţionaţi (2 - cu eliberare, 2 - cu preîntîmpinare asupra corespunderii parţiale serviciului, 2 - cu retrogradare în grad special, 2 - cu mustrare, 1 – cu avertisment), iar 3 angajaţi au demisionat din propria iniţiativă până la adoptarea vreunei decizii pe caz.
- Prin Legea nr. 180 din 22.10.2015, au fost modificate un şir de acte legislative corelative activităţii CNA, agenţia anticorupţie fiind readusă în subordinea Parlamentului. Autorităţile, prin acest transfer instituţional, pretind sporirea independenţei CNA.

Restanţe şi probleme:

- Mai multe acţiuni nu au fost implementate, şi anume: elaborarea normelor de conduită şi integritate în cadrul organelor de ocrotire a normelor de drept la nivel naţional; elaborarea şi promovarea unui proiect de lege privind ajustarea Strategiei naţionale anticorupţie pe anii 2011-2015 la noile prevederi ale cadrului normativ naţional; ajustarea cadrului legislativ în vederea definirii, corelării şi delimitării mandatului de sancţionare contravenţională al CNI de mandatul CNA, precum şi a mandatului de urmărire penală al CNA de cel al MAI şi PG; restabilirea mecanismului de conlucrare între CNA şi entităţile publice centrale privind desfăşurarea procedurii de testare a integrităţii profesionale; identificarea şi realizarea parteneriatului regional şi elaborarea strategiei de cooperare pentru identificarea şi schimbul de informaţii legate de veniturile obţinute şi proprietăţile deţinute de către subiecţii de declaraţii peste hotarele ţării; implementarea eficientă a mecanismului de analiză a declaraţiilor pe venit, declaraţiilor de interese şi incompatibilităţi în procesul funcţionării CNI; revizuirea prevederilor Codului penal al RM şi Codului contravenţional al RM pentru a aplica obiectivul sancţiunii descurajatoare şi concretizarea anumitor particularităţi privind incriminarea actelor de corupţie ce ţin de competenţa CNA.
- Deşi documentul de politici anticorupţie de bază s-a epuizat temporal, altul nu s-a aprobat. Necesitatea unei strategii anticorupţie este determinată de necesitatea asigurării continuităţii în abordarea strategică a fenomenului corupţiei.
- Continuă a fi esenţială ponderea cauzelor penale încetate, indicator ce ridică semne de întrebare în partea ce ţine de eficienţa activităţii de urmărire penală.

[14] Document de politici aprobat prin Hotărîrea Parlamentului nr. 76 din 16.05.2014, Strategia naţională anticorupţie pe anii 2011-2015 fiind aprobată prin Hotărîrea Parlamentului nr. 154 din 21.07.2011.

- Deşi a demarat implementarea mecanismului de monitorizare a stilului de viaţă a angajaţilor CNA, prevederile legale nu au fost revizuite astfel încît acestea să fie sigure (unele prevederi atribuie CNA competenţe similare celor deţinute de CNI). Acest fapt ar putea diminua din eficienţa mecanismului.
- Fără a ne referi la calitatea şi impactul modificărilor şi completărilor operate cadrului legal corelativ statutului şi activităţii CNA, modul în care a fost desfăşurat exerciţiul legislativ este unul defectuos (proiectul de lege a fost înregistrat la 21.10.2015, a fost dezbătut şi adoptat la 22.10.2015, fără a fi supus consultărilor publice şi fără avizele comisiilor permanente ale Parlamentului, Direcţiei generale juridice a Secretariatului Parlamentului, Guvernului[15]).

Drepturile și libertățile fundamentale ale omului (inclusiv persoane cu dizabilități, gender, minorități, reforma instituțională, prevenirea torturii)

Monitorizate: 24 acţiuni, inclusiv 3 restante din perioada precedentă de monitorizare, din care 5 – realizate (2 realizate cu întârziere, 2 –realizate parțial, 1- realizată), 1 – nerealizată, 18 – în proces de realizare. La capitolul respectiv au fost introduse 3 acțiuni noi.

Realizări:

- Mai multe autorități (Institutul Național de Justiție, Oficiul Avocatului Poporului, Consiliul pentru prevenirea și combaterea discriminării și asigurarea egalității etc.) au continuat să organizeze acțiuni de promovare a drepturilor omului, eliminare a discriminării și pentru dezvoltarea dialogului intercultural şi cultivării spiritului de toleranţă. Aceste evenimente au luat forma unor campanii tematice, dezbateri, întruniri, spoturi video, broșuri, care au fost direcționate atât spre funcționari publici, reprezentanți ai organelor de drept, cît și spre societatea civilă, grupuri etnice,
- A fost demarată reformarea oficiului Avocatului Poporului, după adoptarea în octombrie 2015 a Regulamentului de organizare și funcționare al Oficiului Avocatului Poporului. În continuare urmează a fi ajustat cadrul legal existent la prevederile Legii cu privire la Avocatul Poporului.

Restanțe și probleme:

- A expirat perioada de implementare a Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului (PNADO) 2011-2014, iar în prezent nu există un nou proiect de plan pentru perioada următoare. PNADO 2004-2008 a fost realizat în proporție de 60%, iar PNADO 2011-2014 a fost realizat în proporție de 80%.[16] Numărul mare de acțiuni care nu au fost realizate sau au fost realizate parțial impune necesitatea includerii acestora într-un nou plan de acțiuni pentru perioada următoare.
- Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, creat în conformitate cu Protocolul Opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante nu funcționează din cauza realizării anevoioase a reformei instituționale a oficiului Avocatului Poporului.
- Până în prezent nu a fost numit în funcție un nou Avocat Poporului pentru drepturile copilului, numirea avocatului precedent fiind calificată neconstituțională de către Curtea Constituțională pe motiv că acesta nu întrunea toate condițiile de eligibilitate. Parlamentul a constituit la sfârșitul anului 2015 o comisie parlamentară specială pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Copilului și a anunțat un concurs public, intervievarea candidaților urmând a fi organizată începutul anului 2016.
- Ca urmare a rectificării bugetare din noiembrie 2015[17], au fost reduse semnificativ mijloacele financiare planificate pentru mai multe instituții care activează în domeniul drepturilor omului. În particular a fost redus bugetul Asociaţiei Surzilor din Republica Moldova, destinat plăţii serviciilor de traducere a limbajului prin semne al persoanelor cu deficienţe de auz sau de vorbire, dar și

[15] http://parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactelegislative/tabid/61/LegislativId/2900/language/ro-RO/Default.aspx
[16] Potrivit evaluării experților Consiliului Europei și a Oficiului Înaltului Comisar ONU pentru Drepturile Omului, http://www.justice.gov.md/public/files/drepturile_omului/2015_09_30_PNADO_EVALUARE_fin.pdf.
[17] Legea nr. 200 din 20.11.2015, pentru modificarea şi completarea Legii bugetului de stat pe anul 2015 nr. 72 din 12 aprilie 2015.

cheltuielile pentru procurarea sediilor Oficiului Avocatului Poporului și a Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurării egalității, Aceste reduceri se produc concomitent cu majorarea alocațiilor pentru procurarea echipamentului și pentru lucrări de îmbunătățire a condițiilor de lucru în sediul Parlamentului.

Traficul de ființe umane

Monitorizate: 4 acţiuni (2 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), din care 0 - realizate, 0 – nerealizată, 4 – în proces de realizare.

Realizări:

- Autoritățile publice au întreprins activități de consolidare a capacităților audienților Institutului Național de Justiție, a procurorilor responsabili de prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (TFU) și acțiuni de sensibilizare și informare despre pericolele și consecințele. Cu suportul OIM au fost repatriate 13 persoane victime ale TFU.
- A fost creat un sistem automatizat de colectare a datelor statistice în domeniul prevenirii și combaterii TFU (numărul de infracțiuni, sancțiunile aplicate, date privind asistența și protecția victimelor) din partea celor 6 instituții responsabile (MAEIE, MAI, MMPSF, DIP, PG, CCTP). Sistemul urmează a fi testat și validat.

Restanțe și probleme:

- Datele Procuraturii Generale pentru anul 2015 arată o creștere a numărului de infracțiuni de TFU comparativ cu anul 2014, în special a traficului de copii și organizarea migrației ilegale[18]. Incidența crescândă a traficului de ființe umane din ultimul an poate fi explicată atât prin sporirea fenomenului pe fundalul crizei economice prin care trece Moldova, cât și prin creșterea numărului de cazuri de trafic depistate de forțele de ordine.
- Moldova, inclusiv regiunea transnistreană, rămâne a fi țară sursă pentru bărbați, femei și copii supuși traficului de ființe persoane, în scop sexual și pentru muncă forțată. Guvernul Moldovei nu se conformează integral standardelor pentru eliminarea traficului de persoane[19]. În pofida eforturilor depuse de către Guvern de combatere a cazurilor de trafic, corupția din sistemul judecătoresc împiedică sancționarea infractorilor, inclusiv din rândul oficialilor și compromite măsurile de protecție a victimelor TFU participante la procesele de judecată.

Politica audiovizuală și mass-media, politici culturale

Monitorizate: 40 acţiuni din care 13 - realizate, 2 – nerealizate, 24 – în proces de realizare. Capitolul respectiv a fost completat cu 25 acțiuni noi, dintre care 1 cu termenul de realizare post-factum pentru tr.III, 2015, după modificarea PNAA din 12 octombrie 2015. Totodată, au fost excluse 7 acțiuni pe domeniul cultură, dintre care 3 urmau a fi realizate până la sfârșitul anului 2015.

Realizări:

În domeniul culturii:

- A fost elaborat programul de stat privind salvgardarea colindatului de ceată bărbătească, unul din cele trei obiective naționale incluse în lista patrimoniului mondial UNESCO (colidatul de ceată bărbătească, arcul geodezic Struve și solurile de ciornoziom). Programul urmează a fi supus consultărilor publice.

[18] Comunicatul de presă din 25.01.2016 privind tendințele traficului de persoane în Republica Moldova pentru anul 2015, http://www.procuratura.md/md/newslst/1211/1/6496/.
[19] Conform Raportului Departamentului de Stat al SUA, 2014, http://www.state.gov/j/tip/rls/tiprpt/2014/?utm_source=NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014&utm_campaign=2014.07.16+NEW+RESOURCE%3A+Trafficking+in+Persons+Report+2014+&utm_medium=email

- A fost creată instituția publică Centrul Naţional al Cinematografiei, subordonată Ministerului Culturii, care urmează să implementeze politicile statului în domeniul cinematografiei, dar și să supravegheze implementarea cadrului legal din domeniu. Instituția va deține și funcția de control asupra distribuției și producției de film din Republica Moldova și va administra Registrului cinematografic și Arhiva Națională de Film.
- A fost înființat Centrul de Statistică, Cercetare şi Dezvoltare (CSCD) privind utilizarea datelor bibliotecilor publice din ţară. Centrul urmează sa asigure suportul informațional și educațional necesar pentru digitalizarea procesului de colectare şi raportare a datelor statistice ale bibliotecilor publice din ţară.

În domeniul audiovizualului:

- Consiliul Coordonator al Audiovizualului (CCA) a dispus monitorizarea posturilor de televiziune la capitolul respectării legislației privind accesul persoanelor cu deficienţe de auz la emisiunile TV. Rezultatele monitorizării au arătat că în pofida unei îmbunătățiri a situației la acest capitol, 5 posturi de televiziune dintre care unul cu acoperire națională, continuă să încalce prevederile legale și nu subtitrează sincron cel puțin un buletin de știri zilnic din orele de maximă audiență. Posturile TV s-au ales doar cu o avertizare publică, deși două dintre acestea nu sunt la prima abatere de acest gen, fiind amendate pentru aceleași încălcări în februarie 2015.
- Ca urmare a intrării în vigoare a modificările făcute la Codul Audiovizualului privind transparența proprietarilor mass media, CCA a făcut publice declarațiile cu numele proprietarilor beneficiari ai radiodifuzorilor, datele privind cota lor de participare la capitalul social, sursele de finanțare etc. (în total 108 de radiodifuzori).

Restanțe și probleme:

- Aderarea Republicii Moldova la Observatorul European al Audiovizualului (OEA), centrului european unic de colectare și distribuție a informației privind industria audiovizualului în Europa, a fost amânată pentru o perioadă nedeterminată, din motive financiare. În urma rectificării bugetului de stat pentru anul 2015, au fost reduse inclusiv cheltuielile legate de achitarea cotizației de membru OEA.
- Procesul de transpunere a normelor europene din domeniul audiovizualului în legislația și practica națională se desfășoară extrem de lent, cu întârzieri mari față termenele stabilite în PNAA. În particular, nu au fost supuse consultărilor publice și nici adoptate propunerile de modificare şi completare a Codului audiovizualului în scopul armonizării legislaţiei la Directiva 2010/13/UE (Directiva serviciilor mass-media audiovizuale).
- Măsurile formulate în PNAA la capitolul cooperării în domeniul mass media nu sunt suficiente pentru atingerea priorităților de asociere stabilite prin Acordul de Asociere. CCA a ratat oportunitatea oferită prin Hotărârea de Guvern de modificare a PNAA de a completa lista acțiunilor cu cele care ar viza transpunerea în legislația națională a Directivei 2007/65/CE a Parlamentului European, ale cărei dispoziții urmează a fi puse în aplicare până la 1 februarie 2018.

Drepturile copilului

Monitorizate: 32 acţiuni, din care 2 - realizate, 1- realizată parțial, 2 – nerealizate, 27 – în proces de realizare.

Realizări:

- În vederea garantării drepturilor copilului în timpul audierilor pe marginea unor infracțiuni, a fost adoptat Ghidul cu privire la instrumentarea cauzelor cu copii victime/martori ai infracţiunilor. Prevederile Ghidului vizează implicarea/interacţiunea profesioniştilor, inclusiv ofiţerilor de urmărire penală, procurori, judecători, apărători etc., în procesul pregătirii şi desfăşurării audierii copilului.
- Lansarea de către MMPSF în colaborare cu Centrul Internaţional „La Strada„ a serviciului de asistență telefonică gratuită pentru copii, prin intermediului unui număr unic național, care oferă non-stop asistență psihologică atât copiilor, cât și părinților.

- Elaborarea Planul național de acțiuni cu privire la prevenirea și combaterea abandonului și absenteismului școlar.
- În vederea ajustării cadrului normativ național la recomandările internaționale și Liniile directoare ONU pentru îngrijirea alternativă a copilului au fost elaborate proiecte legislative vizînd organizarea şi funcţionarea Serviciilor de intervenţie timpurie şi a Standardelor minime de calitate.

Restanțe și probleme:

- Instabilitatea politică a avut un impact negativ asupra activității Consiliului Naţional pentru Protecţia Drepturilor Copilului (CNPDC), care s-a întrunit la sfârșitul anului în prima și unica ședință din 2015. Ca urmare, pe parcursul anului 2015 a fost temporar întreruptă sau redusă activitatea grupurilor de lucru intersectoriale din cadrul CNPDC și întârziată realizarea mai multor acțiuni care intră în responsabilitatea CNPDC.
- Funcția Avocatului Poporului pentru drepturile copilului rămâne a fi una vacantă, după ce în numirea din iulie 2015 a ultimului avocat a fost declarată neconstituțională. Concursul repetat pentru ocuparea funcției de Avocat al poporului pentru protecția drepturilor copilului a fost anunțat în luna decembrie 2015, selectarea acestuia urmând să aibă loc la începutul anului 2016.
- Este tergiversată aprobarea mai multor acte legislative și normative în domeniul protecției drepturilor copilului, legate de îmbunătățirea cadrului legal în domeniul prevenirii şi combaterii abuzului şi exploatării sexuale online a copiilor; planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011-2020; planul de acțiuni privind implementarea primei etape a Strategiei naţionale pentru protecția copilului pe anii 2014-2020 etc.
- Până în prezent nu există un sistem funcțional de documentate și evidență a cazurilor de violență fizică, psihologică sau sexuală a copiilor. Procedura existentă de identificare și raportare a cazurilor de violență asupra copiilor de către angajații instituțiilor de învățământ deseori se aplică formal și nu conține prevederi clare pentru cazurile de abuz comise de către cadrele didactice.

Migrație și azil

Monitorizate: 31 acţiuni, inclusiv 5 restante din perioada precedentă de monitorizare, din care 12 – realizate (1 realizată cu o întârziere de 1 an, iar 4 –realizate parțial), 6 – nerealizate, 13 – în proces de realizare.

Realizări:

- Elaborarea celei de-a patra ediţie a Raportului privind Profilului Migraţional Extins al Republicii Moldova pentru anii 2009-2014, care prezintă tendințele și impactul migrației, cadrul legal, normativ, instituțional și de politici de gestionare a migraţiei și oferă recomandări pentru îmbunătățirea acestuia și a managementului migrației. Raportul este produsul comun al Biroului Migraţie şi Azil al Ministerului Afacerilor Interne și al membrilor Grupului Tehnic de Lucru interinstituțional (MTIC, MAI, BNS, MAEIE, MMPSF, MS, MEd.)[20]
- Renovare și înzestrarea din punct de vedere tehnic a mai multe obiective aflate în gestiunea Biroului Migrație și Azil: ghișeul unic de documentare a străinilor din mun. Chișinău, sediul Secției de combatere a șederii ilegale a străinilor din or. Cahul și izolatorul disciplinar din Centrul de plasament temporar al străinilor.
- Cu o întârziere de 1 an au fost revizuite și aprobate instrucţiunile interne de activitate ale Centrului de plasament temporar al străinilor.
- Realizarea acțiunilor de informare a migranților despre drepturile și obligațiile acestora în RM și de consolidare a capacităților profesionale ale angajaților secțiilor regionale de combatere a șederii ilegale a străinilor.

[20] Raportul poate fi accesat la http://tender.gov.md/bma/raportul-analitic-pme_2009-2014.pdf.

- Au continuat acțiunile de dezvoltare a sistemelor informaționale ale Biroului de Migrație și Azil, în special vizând analiza riscurilor migraționale și documentarea străinilor.

Restanțe și probleme:

- Procedura de transpunere a normelor și standardelor europene în legislația națională se desfășoară extrem de lent. Un proiect legislativ de aproximare a Legea nr. 270-XVI din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova nu a fost încă propus consultărilor publice, la un an de la expirarea termenului-limita stabilit de către PNAA.
- Nu a fost elaborat acordul interinstituţional pentru implementarea eficientă a cadrului legal în domeniul integrării străinilor.
- Se tergiversează în continuare aprobarea noului model de documente de călătorie pentru refugiați și beneficiarii de protecţie umanitară.

Cooperarea cu societatea civilă

Monitorizate: 10 acţiuni, inclusiv 2 care au rămas restante din perioada precedentă de monitorizare. Dintre acțiunile monitorizate 2 – realizate (una cu întârziere), 1 – nerealizată (restantă din 2014), 7 – în proces de realizare. Din totalul de 10 acțiuni planificate pentru acest domeniu, 2 sunt măsurabile, iar 8 nemăsurabile.

Realizări:

- Ministerul Tineretului și Sportului (MTS) în strânsă colaborare cu organizațiile neguvernamentale continuă promovarea legii voluntariatului și a activităților de voluntariat în rândul organizațiilor publice și private, inclusiv prin oferirea de instruiri cu privirea la obținerea statutului de instituție-gazdă a activității de voluntariat de la Comisia de Certificare a Instituțiilor Gazdă a Activității de Voluntariat (CCIGAV) de pe lângă MTS.
- Deschiderea de către Ministerul Afacerilor Externe și integrării Europene (MAEIE) a accesului public la portalul de monitorizare a PNAA ” https://monitorizare.gov.md/reports/Raport%20PNAAA.html„, care permite vizualizarea acțiunilor întreprinse de autoritățile publice pentru implementarea măsurilor prevăzute în PNAA.

Restanțe și probleme:

- Este tergiversat procesul de creare a Platformei Societății Civile UE-RM. Forul nu a fost lansat nici în anul 2015, deși termenul–limită prevăzut a fost sfârșitul anului 2014. Pe parcursul perioadei monitorizate nu au fost întreprinse acțiuni concrete pentru constituirea și convocarea Platformei.
- Întârzie aprobarea Proiectului de HG privind rambursarea cheltuielilor voluntarilor aferente activităţii de voluntariat, elaborat de MTS cu suportul societăţii civile.
- Consultarea societății civile în cadrul procesului de adoptare a deciziilor rămâne a fi una formală, majoritatea propunerilor și cerințelor venite din partea societății civile fiind ignorate de către Guvern și Parlament. Încercările de redresare a dialogului dintre societatea civilă și guvernare prin crearea mai multor grupuri de lucru/comisii (relansarea sistemului anti-corupție, selectarea candidaturii pentru funcția de guvernator BNM etc.) pe parcursul perioadei monitorizate s-au soldat cu eșec și au contribuit la creșterea gradului de scepticism din partea societății civile față de un posibil dialog constructiv și transparent cu Guvernul și Parlamentul.
- Au fost înregistrate cazuri de intimidare a liderilor de opinie ai societății civile pentru poziția acestora pe marginea unor subiecte actuale din partea exponenților autorităților publice.
- Măsurile incluse în PNAA la capitolul cooperarea cu societatea civilă sunt formulate într-un mod general, nu reflectă necesitățile reale ale societății civile și sunt insuficiente pentru realizarea cu succes a obiectivelor PNAA propuse.

Dialogul politic şi reformele

Monitorizate: 23 acţiuni (10 – măsurabile, 13 – nemăsurabile), 2 acţiuni realizate în primul semestru, celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

Scopul dialogului politic este aprofundarea asocierii politice şi sporirea convergenţei şi a eficacităţii politice, precum şi a politicii de securitate. Guvernul a revăzut Planul Naţional de Acţiuni. Dialogul politic a fost menţinut la un nivel satisfăcător. Republica Moldova şi-a coordinat acţiunile pe plan internaţional ci cele ale UE. În cadrul principalelor foruri internaţionale, în special în cadrul Adunării Generale ONU, ministrul Afacerilor Externe şi Integrării Europene a subliniat că Moldova contribuie la depăşirea provocărilor, la promovarea păcii şi stabilităţii în Europa prin adoptarea măsurilor concrete de susţinere a ONU, UE. În cadrul sesiunii a 70-a a Adunării Generale din 30 septembrie 2015, Prim-ministrul Valeriu Streleţ a exprimat poziţia Republicii Moldova faţă de problemele globale şi de securitate internaţională, referindu-se în mod special, la:

- susţinerea iniţiativelor ONU şi ale statelor membre în domeniul schimbărilor climatice, planificînd sporirea ratei energiei regenerabile cu 20% pînă în 2020;
- susţinerea eforturilor de reformă a structurii ONU, a Adunării Generale şi a Consiliului de Securitate, în vederea sporirii eficienţei, transparenţei şi reprezentării regionale echitabile;
- susţinerea acţiunilor întreprinse de ONU în domeniul prevenirii conflictelor, combaterii terorismului internaţional şi dezarmării;
- susţinerea soluţionării paşnice a conflictului în Donbass în conformitate cu acordul încheiat la Minsk, cu respectarea suveranităţii şi integrităţii teritoriale a Ucrainei, exprimarea solidarităţii cu poporul ucrainean;
- soluţionarea problemei transnistrene prin identificarea unui statut special, cu respectarea integrităţii şi suveranităţii Republicii Moldova;
- reiterarea necesităţii retragerii forţelor militare şi a muniţiilor ruseşti de pe teritoriul Moldovei, în conformitate cu angajamentele internaţionale şi prevederile constituţionale;
- depunerea de către Republica Moldova a instrumentelor de ratificare a Tratatului privind Comerţul cu Arme;
- contribuţia Republicii Moldova la misiunile ONU de menţinere a Păcii prin detaşarea militarilor în Kosovo, Sudan, Republica Central Africană.

Reforma internă

Monitorizate: 37 acţiuni (17 – măsurabile, 20 – nemăsurabile); 4 acţiuni realizate în semestrul I; două acţiuni realizate în semestrul II; 6 acţiuni nu au fost realizate în termenele prescrise; celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

- *Adoptarea la 23 decembrie 2015 a Regulamentului Comisiei Electorale Centrale* (CEC) privind finanţarea activităţii partidelor politice. Regulamentul a dezvoltat prevederile Legii nr.36[21] şi Legii nr.61[22], prin care s-au introdus amendamente la Codul electoral şi la alte cinci coduri şi legi ce se referă la alegeri şi subiecţii electorali: Codul penal, Codul contravenţional, Codul audiovizualului, Legea Curţii de Conturi şi Legea privind partidele politice, în vederea îmbunătăţirii evidenţei finanţării campaniilor electorale şi a activităţii partidelor politice, inclusiv din bugetul public. *Elaborarea Regulamentului CEC* privind finanţarea activităţii partidelor politice a fost precedată

[21] http://lex.justice.md/md/358046/
[22] http://lex.justice.md/md/358050/

de consultări cu Reprezentanţa PNUD în Republica Moldova şi CEC din Lituania, precum şi cu alte instituţii din această ţară ce au responsabilităţi în domeniul finanţării partidelor politice: Serviciul Special de Investigaţii, Ministerul Justiţiei, Inspectoratul de Stat privind Protecţia Datelor, Departamentul Poliţienesc, etc.

- În baza Dispoziţiei Guvernului nr.132, la 23 octombrie 2015 a fost creată Comisia pentru selectarea candidaţilor la funcţia de judecător la Curtea Constituţională din partea Guvernului şi Regulamentul acesteia. Ca urmarea a activităţii Comisiei de selectare, la 10 noiembrie 2015, după testarea capacităţilor profesionale şi a integrităţii celor 7 pretendenţi, a fost selectat candidatul pentru a fi numit în funcţia de judecător la CC. Realizarea prevederilor Dispoziţiei Guvernului a fost calificată drept un proiect pilot de succes, experienţa cărui urmează a fi sintetizată într-ul proiect de legea cadru, aplicabilă pentru toate instituţiile de drept şi de reglementare în vederea depolitizării numirii în conducătorilor acestui gen de instituţii.

Restanţe şi probleme:

Adoptarea Regulamentului CEC privind finanţarea activităţii partidelor politice nu a putut înlătura neajunsurile de pe urma modificării în aprilie 2015 a legislaţiei cu privire la finanţarea campaniilor electorale şi a partidelor politice de la bugetul de stat. Aceste neajunsuri amplifică atitudinea negativă a cetăţenilor faţă de partidele politice, care sunt puse în condiţii inegale:

- interzicerea utilizării resurselor financiare, obţinute legal, prin muncă peste hotare, poate afecta interesele legitime a mai bine de o jumătate de milion de moldoveni (~20% din cetăţenii cu drept de vot) care muncesc peste hotare, dar nu-şi vor putea folosi resursele cîştigate din activitatea legală pentru a-şi finanţa, eventual, propriile campanii electorale în calitate de candidat independent la funcţia de deputat sau la funcţia de primar sau consilier local. Potrivit rapoartelor observatorilor naţionali la alegeri cele mai grave încălcări provin de la partidele politice bogate, reprezentate în Parlament, şi nu de la simplii cetăţeni aflaţi la muncă peste hotare;
- plafonarea donaţiilor din partea persoanelor fizice şi juridice în contul “Fond electoral” este excesiv de înaltă. Este de remarcat că plafonarea donaţiilor a fost mărită de tocmai 10 ori faţă de nivelul fixat în proiectul legii;
- reactualizarea finanţării partidelor politice de la bugetul de stat, introdusă în legislaţie încă în decembrie 2007 şi amînată, deşi necesară în principiu, este efectuată într-o situaţie inoportună. În 2015 Republica Moldova a intrat într-o criză economică, financiar-bancară şi politică generată de scandaluri de corupţie, cu implicarea a partidelor parlamentare, rating-ul de încredere al cărora este de aproximativ 10%. Utilizare a 0,2% din bugetul de stat pentru finanţarea partidelor cu imaginea compromisă, în perioada în care Republica Moldova intră în recesiune economică din cauza activităţii inadecvate a partidelor este puţin probabil să fie agreată de către cetăţeni.
- Neajunsurile menţionate urmează a fi înlăturate. Revenirea la ideea finanţării partidelor de la bugetul de stat ar trebui să aibă loc după depăşirea recesiunii şi a crizei economice. De asemenea, trebuie revăzute criteriile de finanţare a partidelor de la bugetul de stat.
- Elaborarea proiectului de modificare a Constituţiei Republicii Moldova în partea ce ţine de componenţa şi criteriile de selectare a judecătorilor Curţii Constituţionale nu a fost realizată.
- Nu au fost elaborat proiectul de modificare a Constituţiei Republicii Moldova în partea ce ţine de termenul iniţial de numire a judecătorilor şi selectarea judecătorilor Curţii Supreme de Justiţie, precum şi în vederea concretizării rolului Consiliului Superior al Magistraturii în procesul de autoadministrare a sistemului judecătoresc, componenţei şi competenţelor acestuia. De asemenea, nu a fost elaborat proiectul de modificare a actelor legislative necesare implementării modificărilor operate în Constituţia Republicii Moldova.

Politica externă şi de securitate

Monitorizate: 7 acţiuni (4 – măsurabile, 3 – nemăsurabile); o acţiune realizată; celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

La 4 decembrie 2015, Parlamentul RM a aprobat în doua lecturi Legea privind participarea Republicii Moldova la misiuni şi operaţiuni internaţionale. Pînă la adoptarea legii menţionate, Legea nr.1156 din 26.06.2000 cu privire la participarea RM la operaţiile internaţionale de menţinere a păcii viza doar operaţiunile internaţionale de menţinere a păcii, fiind omis un spectru larg de alte misiuni umanitare, de asistenţă post-conflict, monitorizare etc., referindu-se doar la militari şi colaboratori de poliţie, ceea ce limita practic posibilitatea implicării experţilor şi specialiştilor din cadrul altor instituţii de stat. După semnarea la 13 decembrie 2012 a Acordul dintre Republica Moldova şi UE de stabilire a cadrului pentru participarea RM la operaţiile UE de gestionare a crizelor, în vigoare din 01.07.2013, Acordul a deschis posibilitatea participării Republicii Moldova la toate tipurile de misiuni internaţionale de gestionare a crizelor desfăşurate sub egida UE, autonomia decizională, în fiecare caz concret, aparţinînd Republicii Moldova. Noua lege prevede:

- Reglementarea procedurii de adoptare a deciziei privind participarea contingentului militar la operaţiile internaţionale;
- instituirea unei proceduri distincte pentru detaşarea/rechemarea personalului în/din misiuni internaţionale civile, care urmează să asigure, în caz de necesitate, operativitatea luării deciziei respective de către instituţiile responsabile din ţară;
- reglementarea domeniului de instruire şi selectare a personalului, autorităţile de resort urmînd să acorde o atenţie sporită elaborării planurilor de pregătire a personalului necesare pentru participarea la misiuni internaţionale;
- reglementarea menţinerii unei baze de date a persoanelor care au participat la misiuni sau operaţii internaţionale, avînd în vedere facilitarea procesului de selectare a candidaţilor potriviţi pentru posturi respective;
- reglementarea statutului, drepturilor şi obligaţiilor, precum şi protecţia socială a personalului detaşat.

Restanţe şi probleme:

- Acţiunile referitoare la crearea cadrului normativ privind aplicarea măsurilor restrictive internaţionale nu au fost realizate. Proiectul legii a fost aprobat de Guvern şi examinat în prima lectură de către Parlament în decembrie 2015, urmînd încă a fi adoptat în lectură finală.

Prevenirea conflictelor şi gestionarea crizelor

Monitorizate: 9 acţiuni (7 – măsurabile, 2 – nemăsurabile); 5 acţiuni nerealizate; celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

- Ministerele Apărări şi al Afacerilor Interne au raportat îndeplinirea acţiunilor prevăzute de planurile de acţiuni privind instruirile în vederea fortificarea capacităţilor de prevenire a conflictelor şi situaţiilor de criză. Au fost realizate acţiuni privind consolidarea capacităţilor Armatei Naţionale pentru participare în operaţiuni internaţionale cu observatori militari şi ofiţeri de stat major la misiunile/operaţiunile ONU/OSCE; cu un contingent militar (KFOR II şi III) la operaţiunea KFOR din Kosovo (41 militari fiecare contingent); misiunea EUMAM, etc.

Restanţe şi probleme:

- Parlamentul nu a adoptat proiectele legilor: privind Serviciul Naţional de Informaţii[23]; proiectul legii privind Concepţiei securităţii informaţionale[24] a Republicii Moldova, cu privire la activitatea contrainformativă şi activitatea informativă externă[25]; precum şi proiectul Strategiei Militare[26], care au fost elaborate de către instituţiile respective.

Stabilitatea regională

Monitorizate: 2 acţiuni (0 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), toate - în proces de realizare.

Realizări:

La 12 noiembrie 2015 Ministerul Economiei al Republicii Moldova a prezentat Direcţiei Generale Comerţ a Comisiei Europene (DGTRADE) un set de „Măsuri de Facilitare a Comerţului cu UE în Regiunea Transnistreană", măsuri convenite cu partea transnistreană. Astfel, autorităţile moldovene oferă acces la toate procedurile interne de obţinere a documentelor de însoţire a mărfurilor destinate exportului pe piaţa comunitară tuturor agenţilor economici din Republica Moldova. Pentru a beneficia de facilităţile comerciale, regiunea transnistreană s-a angajat ca într-o perioadă determinată de timp să asigure condiţii preferenţiale de acces mărfurilor şi serviciilor ce provin din UE în regiune, precum şi să efectueze o serie de ajustări ale cadrului comercial-economic şi fiscal. Aplicarea prevederilor ce ţin de comerţ va fi evaluată în termen de zece luni de la adoptarea decizii şi, în continuare, o dată pe an, cu luarea măsurilor ce se vor impune. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene a publicat[27] Decizia nr. 1/2015 a Consiliului de Asociere UE-RM privind aplicarea titlului V din Acordul de asociere RM-UE (Comerţ şi aspecte legate de comerţ) pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Astfel, începând cu 1 ianuarie 2016 toţi agenţii economici din Republica Moldova, inclusiv cei din regiunea transnistreană, vor exporta mărfurile în Uniunea Europeană în baza aceluiaşi regim de comerţ liber, preferinţele Comerciale Autonome (PCA) pentru regiunea transnistreană expirînd la 31 decembrie 2015.

În cadrul Consiliului ministerial al OSCE din perioada 3-4 decembrie, desfăşurat la Belgrad, a fost adoptată Declaraţie cu privire la negocierile de reglementare a conflictului transnistrean în formatul 5+2. Potrivit textului declaraţiei se subliniază:

- reglementarea transnistreană rămâne o prioritate pe agenda OSCE, iar ţările membre reiterează necesitatea de a obţine o soluţionare cuprinzătoare şi paşnică a conflictului, având la bază suveranitatea şi integritatea teritorială a Republicii Moldova şi un statut special pentru Transnistria, care va garanta pe deplin drepturile politice, economice şi sociale ale populaţiei;
- necesitatea de a avansa activitatea Conferinţei permanente pe problemele politice în cadrul negocierilor pentru reglementarea transnistreană în formatul 5+2, solicitîndu-li-se părţile să se angajeze în proces fără întrerupere, avînd în vederea şi intensificarea eforturilor privind promovarea măsurilor de consolidare a încrederii şi securităţi.

Restanţe şi probleme:

- Partea transnistreană refuză să discute probleme referitoare la reglementarea politică a conflictului (coşul trei) şi probleme de ordin de securitate şi dezarmare.

Armele de distrugere în masă

[23] http://www.sis.md/ro/transparenta-decizionala/proiectul-legii-privind-serviciul-national-informatii-al-republicii-moldova
[24] http://www.sis.md/sites/default/files/transparenta/legea_privind_aprobarea_conceptiei_si_rm.pdf
[25] http://www.sis.md/ro/transparenta-decizionala/nota-informativa-proiectul-legii-privind-activitatea-contrainformativa-si
[26] http://www.army.md/inf/Strategia%20militara%20a%20RM%2020%2012%202013_2160.pdf
[27] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:22015D2445&from=RO

Monitorizate: 10 acţiuni (2 – măsurabile, 8 – nemăsurabile), o acţiune nerealizată în termen; toate - în proces de realizare.

Realizări:

- Ministerele Afacerilor Interne şi a Apărării au realizat acţiuni prevăzute de planurile curente de activitate în domeniul CBRND (Chemical, Biological, Radiological and Nuclear Defense). Printre activităţile remarcabile se evidenţiază: demararea acţiunilor în vederea elaborării Strategiei Naţionale CBRND; elaborarea cu partenerii din SUA a planurilor comune de Acţiuni pentru Combaterea Traficului Ilicit de Materiale Nucleare;
- Ministerul Mediului a elaborat un proiect de amendare şi completarea a Legii nr. 132/2012 privind desfăşurarea în siguranţă a activităţilor nucleare şi radiologice, care prevăd şi aspectele ce vizează garanţiile nucleare şi de neproliferare.

Restanţe şi probleme:

- Ministerul Mediului nu a iniţiat activităţi în vederea elaborarea cadrului normativ necesar pentru instituirea şi funcţionarea unui sistem eficient de control al exporturilor naţionale, care să monitorizeze atît exporturile, cît şi tranzitul mărfurilor legate de armele de distrugere în masă, inclusiv utilizarea finală a tehnologiilor cu dublă utilizare în legătură cu armele de distrugere în masă, şi care să prevadă sancţiuni eficiente în cazul încălcării regimului exporturilor de acest gen.

Armele de calibru mic şi armamentul uşor şi controlul exporturilor de arme convenţionale

Monitorizate: 12 acţiuni (6 – măsurabile, 6 – nemăsurabile); 2 acţiuni realizate în semestrul I; celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

- Ministerele Afacerilor Interne a realizat acţiuni prevăzute de planul de acţiuni curente în domeniul: combaterii traficului ilicit de arme şi substanţe explozive, organizat sub egida Misiunii (EUBAM); managementului păstrării şi depozitării armamentului şi muniţiilor, eveniment organizat sub egida Programului Naţiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD); controlului exporturilor de armament; perfecţionarea Registrului de stat al armelor.
- La data de 17 decembrie 2015 a avut loc distrugerea armamentului confiscat de către colaboratorii MAI pe parcursul ultimilor 2 ani, perioadă în care, cu suportul financiar al UE, au fost topite 1346 de unităţi de armament de calibru mic.

Cooperarea internaţională în lupta împotriva terorismului

Monitorizate: 17 acţiuni (3 – măsurabile, 14 – nemăsurabile); o acţiune nerealizată; celelalte - în proces de realizare.

Realizări:

- Ministerele Afacerilor Interne a realizat acţiuni prevăzute de planul de acţiuni curente în domeniul: consolidării capacităţilor autorităţilor şi preluării bunelor practici în domeniul combaterii terorismului şi extremismului; combaterii criminalităţii cibernetice.

Restanţe şi probleme:

- SIS nu a reuşit să elaboreze şi să promoveze proiectului de lege cu privere la prevenirea şi combaterea terorismului, reuşind, în cooperare cu Ministerul Apărării să elaboreze şi să aprobe paşapoartele antiteroriste pentru asigurarea procesului de realizare eficientă a ansamblului de măsuri de protecţie antiteroristă.

Prevenirea şi combaterea criminalităţii organizate, a corupţiei şi a altor activităţi ilegale

Monitorizate: 27 acţiuni (19 – măsurabile, 8 – nemăsurabile); 2 acţiuni nu au fost realizate; celelalte sunt în proces de realizare.

Realizări:

- În Planul Naţional de Acţiuni a fost introdusă o prevedere referitoare la "Elaborarea, aprobarea şi implementarea unui regulament-cadru cu privire la ocuparea prin concurs a funcţiei de demnitate publică şi a funcţiei publice de conducere de nivel superior";
- Elaborarea unui nou Concept de monitorizare si evaluare a politicilor nationale de prevenire si combatere a Traficului de Fiinţe Umane (TFU);
- La 23 iulie 2015 a intrat în vigoare Memorandumul semnat de Republica Moldova cu Europol privind confidenţialitatea şi securitatea informaţiei, fiind aprobată şi Foaia de parcurs privind activitatea comună a Ministerului Afacerilor Interne şi Europol;
- Au continuat activităţile de demarcare a frontierei de stat moldo-ucrainene şi de elaborare a documentelor finale de demarcare cu implicarea Misiunii EUBAM la şedinţele Grupului Comun de Analiza a Riscurilor (GCAR) în domeniul combaterii criminalităţii transfrontaliere, a traficului de fiinţe umane şi a migraţiei ilegale, precum şi la elaborarea rapoartelor comune de evaluare a securităţii la frontiera moldo-ucraineană;
- Au fost organizate instruirea unor grupuri de judecători, procurori, consilieri de probaţiune, grefieri, etc., privind aspectele referitoare la prevenirea şi combaterea corupţiei.

Restanţe şi probleme:

- Centrul Naţional Anticorupţie nu a reuşit să propună revizuirea prevederilor Codului Penal şi Codului Contravenţional privind sancţiunile descurajatoare şi concretizarea incriminării actelor de corupţie ce ţin de competenţa CNA. Urmează ca atribuţiile instituţionale ale CNA să fie revizuite în vederea delimitării mandatului de sancţionare contravenţională al CNI de cel al CNA, pe d e o partea, şi mandatului de urmărire penală al MAI de cel al CNA, pe de altă parte;
- Ministerul Afacerilor Interne urma să dezvolte unui concept integrat de analiză a riscului în domeniul combaterii criminalităţii informatice, lucru care nu l-a realizat.

Cooperare judiciară

Monitorizate: 3 acţiuni (1 – măsurabile, 2 – nemăsurabile), toate - în proces de realizare.

Realizări:

- La 10 iulie 2014 a fost semnat Acordul de cooperare dintre Republica Moldova şi Eurojust[28]. Acordul de cooperare reglementează o cooperare mai strînsă şi prevede:
- Schimbul de informaţii operaţionale, inclusiv date cu caracter personal, în conformitate cu normele privind protecţia datelor Eurojust;
- Posibilitatea pentru Republica Moldova de a detaşa un procuror de legătură la Eurojust şi pentru Eurojust pentru a delega un magistrat de legătură în Republica Moldova;
- participarea Republicii Moldova la proiecte din statele membre care au primit finanţare din partea Comisiei Europene;
- Cooperarea cu statele terţe ca posibilitate esenţială în combaterea crimei organizate transfrontaliere şi a terorismului[29].

[28] EUROJUST – agenţie a Uniunii Europene care coordonează acţiunile autorităţilor competente din statele membre în domeniul cooperării judiciare împotriva formelor grave ale criminalităţii

[29] http://infoeuropa.md/judiciar/eurojust-si-republica-moldova-au-semnat-un-acord-de-cooperare/

Dreptul societăților comerciale, contabilitate și audit și guvernanța corporativă

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (9): realizate – 1, în proces de realizare – 3, realizate parțial – 1, nerealizate – 4.

Realizări:

- Lansarea proiectului Twinning de asistență al UE "Dezvoltarea și consolidarea capacităților operaționale și instituționale ale Comisiei Naționale a Pieței Financiare în domeniul reglementării și supravegherii prudențiale", pe 30 octombrie 2015. Proiectul este finanțat de UE (1,3 mil EUR), coordonat de către Autoritatea Poloneză de Supraveghere Financiară (KNF) și va dura până în 2017. Unul din obiectivele majore ale proiectului este elaborarea și implementarea unui Sistem de supraveghere în baza riscurilor de pe piața financiară nebancară (piața de capital, asigurări, fonduri de pensii etc.) de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF).

- Amânarea suspendării statutului de membru în Sistemul Internațional "Carte Verde" a Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule din Moldova (BNAA) până la 1 aprilie 2016. Partea moldovenească urmează să îndeplinească un plan de acțiuni, aprobat de către Comitetul de Management al Consiliului Birourilor "Carte Verde", care printre altele prevede prezentarea periodică de către BNAA a rapoartelor financiare auditate. Decizia finală asupra statutului de membru al BNAA urmează să fie decisă în prima jumătate a anului 2016.

- Elaborarea și aprobarea Codului de guvernare corporativă de către CNPF. Codul cuprinde un set de standarde de guvernare pentru a ghida managementul companiei şi acţionarii în aplicarea principiilor generale de conducere eficientă a unei companii. Acesta urmează să aibă un caracter benevol, dar cu aplicarea condiției ,,Aplică sau Explică", în baza căreia organul executiv al companiei trebuie să justifice acţiunile sau deciziile adoptate cu abatere de la prezentul Cod.

- Realizarea unui studiu comparativ privind corespunderea legislației naționale cu cea europeană, în cadrul proiectului Twinning de asistenţă a UE „Consolidarea capacității Băncii Naționale a Moldovei în domeniul reglementării și supravegherii bancare", cu formularea unor recomandări pentru CNPF.

- Elaborarea Planului de acțiuni privind etapele de aderare la rețeaua Registrelor Comerciale Europene (EBR), care deocamdată nu este aprobat. Aderarea la Rețea este importantă deoarece oferă acces liber la informația online despre companiile europene din cele 28 țări UE.

- Retragerea licențelor Băncii de Economii S.A., BC ,,BANCA SOCIALĂ" S.A. și B.C. ,,UNIBANK" S.A, ca urmare a insolvabilității lor, încălcării de către administrațiile acestora a legislației naționale, și, respectiv, a inițierii procesului de lichidare silită a acestora în conformitate cu Legea instituțiilor financiare, cu transferarea depozitelor către alte bănci (MAIB, VictoriaBank, Moldincombank, Finconbank, Comertbank, EurocreditBank)

- Inițierea celei de-a II faze a investigației legate de fraudele din sistemul bancar. Investigațiile vor fi conduse de către compania Kroll și compania juridică internațională Steptoe & Johnson LLP, care urmează să efectueze o investigație aprofundată, precum și să pregătească și să implementeze o strategie de recuperare a activelor fraudate ale celor trei bănci.

Restanțe și probleme:

- Eșuarea selectării candidatului pentru funcția de Guvernator al Băncii Naționale a Moldovei (BNM). Comisia de selectare, din care au făcut parte și reprezentanți ai societății civile, a stabilit că niciuna dintre cele 8 persoane înscrise la concurs nu a întrunit condițiile necesare. Prin urmare, Dorin Drăguțanu, care și-a depus demisia pe 21 septembrie 2015, va continua să exercite funcția de Guvernator al BNM până în momentul în care Parlamentul va lua act de cererea de demisie a acestuia. Neclaritatea legată de numirea noului Guvernator generează incertitudini în sectorul bancar, încetinește procesul de revigorare a sectorului, dar și creează obstacole adiționale pentru negocierea unui memorandum cu FMI.

Protecția consumatorilor

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (14): realizate – 4, nerealizate – 10.

Realizări majore:

- Adoptarea Programului de Dezvoltare Instituţională a Agenției pentru Protecția Consumatorilor (APC), publicată pe 28 decembrie 2015. Programul reprezintă principalul document de planificare managerială pe termen mediu, care descrie misiunea, obiectivele şi priorităţile Agenţiei. La elaborarea Programului s-a ținut cont de recomandările obținute în cadrul proiectului Twinning al UE "Suport Agenţiei pentru Protecţia Consumatorilor" şi cerinţele de aliniere la normele europene. Printre prioritățile Programului se numără: (i) asigurarea unui nivel înalt de protecţie a consumatorilor; (ii) comunicarea intensivă şi permanentă cu consumatorii, mediul de afaceri, autorităţile publice privind drepturile consumatorilor; (iii) dezvoltarea capacităţilor instituţionale ale APC.
- Publicarea Raportului de activitate al APC pentru ianuarie - septembrie 2015. Potrivit acestuia, Agenția a efectuat: 140 vizite de informare la nivelul autorităţilor publice locale (70 vizite - 2014), 722 controale planificate, 494 controale inopinate.

Restanțe și probleme:

- Persistă un număr sporit de neconformități în cazul agenților economici care livrează produse sau servicii consumatorilor. Potrivit Raportului privind rezultatele controalelor inopinate, publicat pe 28 octombrie 2015, reprezentații APC au încheiat 119 procese-verbale cu privire la contravenţii, cu aplicarea a 100 sancţiuni contravenţionale (amenzi) în valoare de 243,9 mii MDL.
- Problemele majore din domeniu țin de următoarele aspecte: (i) neglijența agenților economici față de legislația privind siguranța produselor și drepturile consumatorilor; (ii) numărul insuficient de controale, în particular inopinate, realizate de către APC, precum și deficitul de resurse umane în cadrul Agenției; (iii) sporirea cazurilor de livrare a produselor neconforme în unitățile economice altele decât piețele (magazine, supermarketuri); (iv) concentrarea pe activități de post-plasare a produselor neconforme pe piață și mai puțin pe activități de prevenire etc.

Agricultura și dezvoltarea rurală

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (8): realizate – 1, în proces de realizare – 3, realizate parțial – 3, nerealizate – 1.

Realizări:

- Aprobarea de către Guvern a Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei naționale de dezvoltare agricolă și rurală a Republicii Moldova 2014 – 2020 și a Planului de Acțiuni, pe 15 octombrie 2015. Planul de Acțiuni prevede asigurarea unei planificări eficiente a politicilor sectoriale și corelarea acestora cu angajamentele care reies din Acordul de Asociere cu UE.
- Desfășurarea cursurilor de perfecționare pentru angajații Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA) privind următoarele aspecte: agricultura conservativă, sistemele informaţionale de marketing în agricultură, crearea registrului vitivinicol,fortificarea sectorului de siguranță a alimentelor, asistența tehnică și suport pentru Filiera Vinului etc. Prin urmare, pe parcursul lui 2015 au fost instruite circa 50% din angajații MAIA (peste 40 persoane).
- Omologarea Caietelor de sarcini cu „Indicaţie Geografică Protejată (IGP) Dulceaţă din petale de trandafir Călăraşi” și „IGP Rachiu de caise de Nimoreni”, care cuprind caracteristicile produselor în cauză (dulceață din petale de trandafir, rachiul de caise), metodele de producție etc. Acest lucru permite iniţierea procedurii de înregistrare a produselor IGP la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), după care acestea sunt transmise gratuit spre protecţie în UE, în baza Acordului de Asociere cu UE.
- Finalizarea proiectului Competitivitatea Agricolă și Dezvoltarea Întreprinderilor (ACED), finanțat de USAID şi Corporaţia „Millennium Challenge Corporation”. Printre realizările proiectului se numără instruirea inspectorilor sanitari din cadrul Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, dar și echiparea laboratorului fitosanitar din cadrul întreprinderii de stat ”Centrul de Carantină, Identificare, Expertize de arbitraj și Dezinfectare a producției”.
- Înregistrarea a 7 grupuri de producători de către MAIA, pe 30 octombrie 2015 Aceasta permite membrilor grupurilor (asociațiilor) să majoreze cantităţile produselor, să asigure o mai bună realizare a produselor pe pieţele locale şi externe, să reducă costurile de producţie, să promoveze tehnologiile de cultivare etc. În urma creării grupurilor de producători (asociații), producătorii vor putea la fel beneficia mai ușor de asistență externă și subvenții.
- Ratificarea Acordului de Finanţare între Guvernul Republicii Moldova şi Comisia Europeană privind implementarea Programului ENPARD Moldova “Suport pentru Agricultură şi Dezvoltare Rurală”, pe 22 octombrie 2015. ENPARD prevede următoarele obiective: (i) sporirea capacităţilor financiare ale Guvernului în realizarea obiectivelor privind politicile în domeniu agriculturii şi dezvoltării rurale; (ii) promovarea politicilor şi reformelor în domeniul agriculturii şi dezvoltării rurale; (iii) managementul durabil al resurselor naturale, inclusiv al apei şi biodiversităţii. Valoarea programului este de circa 64 mil. EUR, dintre care 53 mil. EUR în calitate de suport bugetar sectorial, iar 11 mil. EUR pentru asistența tehnică și suport complementar.
- Lansarea ultimului apel de granturi în cadrul Programului investițional ”Facilitarea accesului la piețele de desfacere”, care este parte a proiectului ”Agricultura Competitivă în Moldova” (MAC-P), finanțat de Banca Mondială. Programul oferă grupurilor de producători suport financiar nerambursabil de până la 350 mii USD pentru crearea infrastructurii post-recoltă, cu acoperirea a 50% din costurile eligibile.

Restanțe și probleme:

- Persistă probleme legate de transparența în acordarea subsidiilor de stat, dar și a asistenței internaționale, de către Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură.
- Procedurile de import a resurselor primare din UE și alte regiuni (semințe, fertilizanți etc.) sunt complicate și cuprind cerințe de înregistrare și testare ce pot dura peste 1 an.
- Capacități instituționale și operaționale limitate ale ANSA cu privire la controlul siguranței produselor alimentare, lipsa atribuțiilor de inițiativă legislativă în domeniul siguranței alimentare pentru ANSA.
- Dotarea insuficientă a laboratoarelor responsabile de realizarea testărilor privind siguranța alimentară, dar și probleme legate de eficiența mecanismului de trasabilitate a animalelor.

Transporturi

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (22): realizate – 4, în proces de realizare – 9, realizate parțial – 3, nerealizate – 6.

Realizări:

- Prezentarea propunerii de constituire a unui Centru analitic de coordonare interministerială în domeniul siguranței rutiere. În atribuțiile Centrului dat ar intra monitorizarea și identificarea motivelor accidentelor și a tendințelor generale, informarea și comunicarea cu participanții la traficul rutier.
- Numirea lui Iurie Topală în calitate de director al Î.S. „Calea Ferată din Moldova" (CFM) prin ordinul Ministrului Transporturilor și Infrastructurii Drumurilor din 23 septembrie 2015. Primele măsuri întreprinse de noua conducere a CFM au vizat: (i) achiziționarea a peste 10 vagoane de traverse de linii, 168 m³ de traverse speciale pentru poduri și a 24 seturi de traverse pentru macazurile de cale ferată; (ii) repunerea în circulație a patru din totalul de 5 trenuri diesel modernizate; (iii) extinderea curselor feroviare cu destinații în Rusia etc. De asemenea, a fost semnat Protocolul privind restabilirea a 22 km de cale ferată dintre stațiile Berezino (Ucraina) și Basarabeasca (Republica Moldova), cu guvernatorul regiunii Odessa, Mihail Saakașvili.
- Testarea sistemului de achiziţionare a biletelor de călătorie în regim online pentru cursele de trenuri modernizate Chișinău-Ungheni și Chișinău - Ocnița, începând cu 15 septembrie 2015.
- Lansarea cursei feroviare Chișinău-Iași, care permite transportarea a 250 de pasageri în garnituri modernizate în România, începând cu 30 septembrie 2015. Punerea în funcțiune a două locomotive magistrale reparate capital, pe 11 decembrie 2015.
- Semnarea a două acorduri de grant între BERD (10 Octombrie 2015), Ministerul Transportului și Infrastructurii Drumurilor și CFM: (i) 5 mil. EUR, acordat din Fondul de Investiții pentru Vecinătate (NIF), pentru procurarea locomotivelor și amenajarea depourilor; (ii) 250 mii euro, acordat din Fondul Special al BERD, pentru componenta Sistemul Informațional de Management Energetic (EMIS).
- Relansarea negocierilor cu BEI privind proiectul de finanțare a celei de-a doua părți a proiectului de achiziționare a locomotivelor și reabilitare a infrastructurii de cale ferată, în valoare de 52,5 mil. EUR.
- Finalizarea negocierilor privind Acordul de finanțare între Guvernul Republicii Moldova și Banca Mondială, în vederea realizării proiectului "Îmbunătățirea drumurilor locale". Proiectul este format din două componente: componenta de finanțare și cea de credit. Banca Mondială urmează să acorde un credit în valoare de 80 de mil. USD, cu dobândă anuală de 0,5 % pentru Acordul de finanțare și respectiv 0,25 % pe an pentru Acordul de credit. Astfel, urmează să fie reabilitate și modernizate aproximativ 300 de kilometri de drumuri locale.
- Semnarea contractelor privind reabilitarea drumului R16 Bălți - Fălești - Sculeni (peste 50 mil. EUR) și a drumului R6 M1 Ialoveni - Leușeni (peste 9 mil. EUR). Companiile câștigătoare au fost selectate în cadrul unor licitații internaționale, respectând condițiile BEI și BERD. Lucrările urmează să fie finalizate în decurs de 24 de luni, iar 12 luni vor fi destinate Perioadei de Notificare a Defecţiunilor (perioada de garanţie).
- Lansarea serviciului on-line de monitorizare a situației rutiere pe drumurile din țară, accesibil pe pagina Administrației de stat a Drumurilor (http://www.asd.md). Acesta postează și actualizează fotografii ale drumurilor (între orele 5.00 și 22.00), prin intermediul a 40 de camere video, amplasate în majoritatea cazurilor în stațiile PECO de pe drumurile naționale.

Restanțe și probleme:

- Situația financiară gravă în cadrul întreprinderii de stat MoldATSA, responsabilă de dirijarea avioanelor ce survolează spaţiul aerian moldovenesc. Sursele financiare (circa 144.190 de euro)

ale acesteia sunt blocate pe un cont special în Belgia, ca urmare a deciziei Tribunalului de Primă Instanţă din Bruxelles, din 17 februarie 2015, la cererea companiei ucrainene Komstroy, succesoarea de drept a Energoalians[30]. Autorizarea unui împrumut, în valoare de 34 mil. MDL, de la Autoritatea Aeronautică Civilă către MoldATSA, amână soluționarea durabilă a problemei care pune în pericol menținerea în condiții de siguranță a serviciului de dirijare a traficului aerian în Moldova. Restructurarea întreprinderii, eficientizarea administrației interne, introducerea unor principii de transparență și practici anti-corupție[31] în cadrul MoldATSA sunt imperative pentru a evita falimentarea întreprinderii de stat și efectelor negative conexe.

- Situație problematică în domeniul transportului naval: starea învechită a mijloacelor plutitoare, nivelul redus de navigabilitate a rîurilor Nistru și Prut ca urmare a înnămolirii lor şi neefectuării lucrărilor de menţinere a adîncimilor garantate pentru efectuarea în siguranţă a navigaţiei.
- Dificultăți în sectorul feroviar ca urmare a reformării tergiversate a CFM, subfinanțarea sectorului, dar și uzarea infrastructurii feroviare.

Societatea informațională

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (29): realizate – 4, în proces de realizare – 8, realizate parțial – 11, nerealizate – 6.

***Realizări*:**

- Aprobarea de către executiv a proiectului de lege privind accesul pe proprietăţi şi utilizarea partajată a infrastructurii asociate reţelelor publice de comunicaţii electronice (7 octombrie 2015), în contextul armonizării cu legislația europeană. Acesta prevede dezvoltarea reţelelor publice de comunicaţii electronice la nivel naţional, sporirea investiţiilor în infrastructură şi a concurenţei între furnizorii de reţele şi servicii de comunicaţii electronice.
- Expertizarea noului proiect de lege privind comunicațiile electronice în privința corespunderii acestuia cu legislația europeană de către o misiune de experți europeni, desfășurată în noiembrie 2015, prin intermediul programului UE de Asistenţă Tehnică şi Schimb de Informaţie (TAIEX).
- Intrarea în vigoare a Programului național de securitate cibernetică (noiembrie 2015), a cărui obiectiv major este asigurarea securității cibernetice a țării și care reflectă cele mai bune practici internaționale, precum și procesul de armonizare cu legislația europeană. Programul include 7 domenii de intervenție: 1) procesarea sigură, stocarea și accesarea datelor; 2) securitatea şi integritatea reţelelor şi serviciilor de comunicaţii electronice; 3) capacităţi de prevenire şi reacţie de urgenţă (CERT); 4) prevenirea şi combaterea criminalităţii informatice; 5) consolidarea capacităţilor de apărare cibernetică; 6) educaţia şi informarea; 7) cooperarea şi interacţiunea internaţională.
- Intrarea în vigoare a noilor modificări la Codul Audiovizualului (septembrie 2015). Potrivit acestora, Consiliul Coordonator al Audiovizualului poate organiza concursuri în vederea eliberării licențelor de emisie pentru utilizarea multiplexelor digitale terestre.
- Prezentarea Ghidului privind parametrii semnalului televiziunii digitale terestre (STB) şi ale modulelor de recepţie digitală a televizoarelor recomandate spre utilizare pe teritoriul Moldovei, pe 12 octombrie 2015. Ghidul defineşte cerinţele minime recomandate privind parametrii tehnici şi de exploatare a convertoarelor STB şi ale televizoarelor cu recepție în format digital. Acesta a fost elaborat în conformitate cu Planul de acțiuni privind implementarea Programului privind tranziţia de la televiziunea analogică terestră la cea digitală terestră, preconizată până la finele lui 2017.

[30] https://www.rise.md/milioanele-din-traficul-aerian-sechestrate-la-bruxelles-3/
[31] http://www.zdg.md/editia-print/investigatii/dezmatul-rudelor-de-la-moldatsa

- Aderarea Moldovei la Alianța Better Than Cash (octombrie 2015), care face parte din Organizația Națiunilor Unite, prin care autoritățile moldovenești tind să reconfirmă obiectivul privind digitalizarea plăților pentru toate serviciile publice până în 2020.
- Lansarea Proiectului de Dezvoltare a Centrului de Excelență în domeniul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor ”Tekwill”, în valoare de 7 mil. USD, finanțat de USAID și Sida. Centrul dat va fi creat în cadrul Universității Tehnice a Moldovei și va constitui o platformă educațională inter-universitară. Proiectul prevede crearea condițiilor pentru asigurarea fluxului suficient de specialiști înalt calificați pentru industria TIC, precum și stimularea antreprenorialului și inovațiilor.
- Inaugurarea primului laborator digital din cadrul proiectului de susținere a educației digitale în Moldova, cu susținerea Fundației Orange. Proiectul dat este implementat în 3 colegii cu profil IT din țară: Colegiul de Informatică şi Colegiul Politehnic din Chișinău și Colegiul Politehnic din Bălţi, unde urmează să fie deschise laboratoare digitale, dotate cu infrastructura IT necesară şi conexiune gratuită la internet de bandă largă şi WiFi.
- Clasarea Moldovei pe locul 22 din 122 de țări în topul Global Open Data Index 2015 și pe locul 66 din 167 țări în clasamentul cu privire la monitorizarea evoluţiei societăţii informaţionale la nivel mondial „Measuring the Information Society 2015”.

***Restanțe și probleme*:**

- Menținerea unei concurențe reduse în sector din cauza influenței operatorului de stat „Moldtelecom”, care deține monopolul asupra infrastructurii de acces.
- Lipsa unor resurse financiare şi umane suficiente în cadrul APL-urilor pentru implementarea soluțiilor TIC.
- Valorificarea insuficientă a conceptului de Open Contracting, precum și necesitatea accelerării implementării datelor deschise prin amplificarea seturilor de date publicate, dar și popularizarea acestora în rândul cetățenilor.

Ocuparea forței de muncă, politica socială și egalitatea de șanse

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 7, realizate parțial – 1, în proces de realizare – 10, nerealizate – 4.

***Realizări**:*

- Au fost elaborate două proiecte de lege pentru modificarea și completarea Codului muncii în vederea aducerii acestuia în concordanță cu două Directive ale UE. Una este Directiva 91/533/CEE din 14 octombrie 1991 privind obligația angajatorului de a informa lucrătorii asupra condițiilor aplicabile contractului sau raportului de muncă, alt fiind Directiva 1999/70/CE din 28 iunie 1999 privind acordul-cadru cu privire la munca pe durată determinată.
- Au fost elaborate două proiecte de hotărâre de Guvern pentru transpunerea în legislația națională prevederilor a două Directive ale UE. Anume, se vor transpune Directiva 90/270/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind condițiile minime de securitate și sănătate pentru lucrul la calculator și Directiva 2002/44/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 iunie 2002 privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscurile generate de agenții fizici (vibrații).
- A fost finalizat procesul de consultări sectoriale privind conformarea legislației naționale la prevederile Directivei 2006/54/CE privind punerea în aplicare a principiului egalității de șanse și a egalității de tratament între bărbați și femei în materie de încadrare în muncă și de muncă, precum și la prevederile Directivei 2004/113/CE de aplicare a principiului egalității de tratament

între femei și bărbați privind accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora. În urma consultărilor au fost elaborate proiecte de hotărâri a Guvernului, care urmează să fie adoptate în anul 2016.

Restanțe și probleme:

- În termenii planificați nu a fost finalizat studiul de evaluare a implementării Strategiei naționale privind politicele de ocupare a forței de muncă pe anii 2007-2015, precum și elaborarea noii Strategii de ocupare a forței de muncă. Ambele aceste documente sunt în proces de elaborare și vor fi finalizate doar în anul 2016.
- Nu a fost elaborat proiectul hotărârii de Guvern pentru aplicarea prevederilor Directivei 90/269/CEE a Consiliului din 29 mai 1990 privind cerințele minime de securitate și sănătate pentru manipularea manuală a încărcăturilor care prezintă riscuri pentru lucrători și, în special, de producere a unor afecțiuni dorsolombare.

Statistici

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 5, realizate parțial – 1, în proces de realizare – 17, nerealizate – 5.

***Realizări**:*

- Au fost elaborați și calculați un set de indicatori macroeconomici în prețurile medii ale anului precedent. Și anume, a fost calculat PIB-ul și componentele acestuia pentru 2014 în baza prețurilor medii din acel an.
- A fost creat registrul producătorilor agricoli pe baza datelor recensământului gospodăriilor agricole din anul 2011. Acest registru va servi ca bază pentru crearea eșantioanelor pentru cercetările statistice din acest sector.
- Biroul Național de Statistică (BNS) a început implementarea și publicarea cercetărilor statistice lunare și semestriale privind prețurile în sectorul energetic. De asemenea, au început să fie publicate și datele lunare privind stocurile, intrările și consumul de cărbune, produse petroliere, gaze naturale și energia electrică.
- A fost aprobat Regulamentul privind rapoartele statistice referitoare la transportul aerian de pasageri, mărfuri și poștă. Acest document transpune prevederile Regulamentului (CE) nr. 437/2003 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2003 cu același titlu.

***Restanțe și probleme**:*

- Nu au fost finalizate procesele de instituționalizare a cursurilor de instruire profesională continuă în cadrul BNS. De asemenea, nu a fost finalizat procesul de includere a Consiliului Statistic în procesul de luare a deciziilor în cadrul BNS.
- Discuțiile cu EUROSTAT în privința procesului de armonizare sistemului național de statistică la Culegerea de cerințe statistice ale UE nu au demarat în perioada planificată.
- Legea cu privire la statistica oficială nu a fost modificată. Erau preconizate amendamente la aspectele ce țin de independența profesională a directorului general al BNS conform principiilor fundamentale ale statisticii oficiale, precum și a Codului Statistic European de Bune Practici.

Gestionarea finanțelor publice: politica bugetară, controlul intern, inspecția financiară și auditul extern

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 4, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 5, nerealizate – 1.

Realizări:

- Prin ordinul Ministerului Finanțelor nr. 189 din 05.11.2015 au fost aprobate noile standarde naționale de control intern în sectorul public. Revizuirea acestor standarde are scopul de asigura îmbunătățirea în continuare a sistemului de control intern prin armonizarea la standardele și metodologiile internaționale și în conformitate cu cele mai bune practici ale UE.
- Ceea ce ține de colaborarea cu instituțiile și organele UE specializate în controlul, auditul și managementul fondurilor UE, a avut loc semnarea unui Aranjament Administrativ de cooperare dintre CNA și Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF).

Restanțe și probleme:

- Procesul de instituționalizare a sistemului de dezvoltare a capacităților în domeniul managementului finanțelor publice nu a fost finalizat către finele TIII-2015, cum a fost planificat inițial. Astfel, urmează ca în anul 2016 să fie identificat și implementat un mecanism de instruire continuă a funcţionarilor autorităţilor administraţiei publice centrale şi autorităţilor administraţiei publice locale în domeniul menționat.

Fiscalitatea

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 0, nerealizate – 1.

Realizări:

- Elaborarea unui set de riscuri de conformare fiscală în baza datelor obținute de la Serviciul Vamal. Și anume, au fost elaborate caietul de sarcini al SIA ”Managementul riscurilor de conformare”, specificațiile tehnice destinate elaborării aplicației ”Managementul riscurilor de conformare și planificare a acțiunilor conexe”, precum și primit în exploatare serviciul web privind schimbul de informații cu Serviciul Vamal.

Restanțe și probleme:

- Nu a fost finalizat în termenii preconizați procesul de elaborare și adoptare a Planului de dezvoltare a Serviciului Fiscal de Stat (SFS) pentru anii 2016-2020. Documentul respectiv trebuie să transpună cele mai bune practici internaționale și să asigure modernizarea în continuarea a SFS.

Serviciile financiare

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 8, nerealizate – 1.

***Realizări**:*

- În cadrul proiectului Twinning ”Consolidarea capacității BNM în domeniul reglementării și supravegherii bancare în contextul cerințelor UE” a avut loc evaluarea gradului de aliniere a legislației privind banca centrală la *acquis*-ul şi cele mai bune practici ale UE.
- Banca Națională a Moldovei a inițiat elaborarea unui proiect de Acord de cooperare bilaterală cu Autoritatea de supraveghere a pieței financiare din Letonia.

Restanțe și probleme:

- Elaborarea şi promovarea proiectului de lege privind modificarea Legii nr. 190-XVI din 26 iulie 2007 cu privire la prevenirea şi combaterea spălării banilor şi finanţării terorismului.

Politica industrială și antreprenorială

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 2, realizate parțial – 3, în proces de realizare – 18, nerealizate – 6.

Realizări:

- În cadrul Ministerului Economiei a fost elaborat proiectul legii cu privire la parcurile științifico-tehnologice d inovare (lege în redacție nouă). Pentru finalizarea legii respective este necesar de stabilit structura instituțională de administrare a domeniilor de cercetare-dezvoltare, inovare și transfer tehnologic, precum și prealabila aprobare a Codului cu privire la știință și inovare.

***Restanțe și probleme**:*

- În pofida faptului că a fost elaborat, consultat public și finalizat în timp proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 451/2001 privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător, lipsa unui Guvern funcțional la finele anului a împiedicat aprobarea finală a acestui document. Scopul proiectului menționat este excluderea a 3 activități economice de la regimul reglementării prin licențiere - activitatea burselor de mărfuri, confecționarea și distrugerea ștampilelor, precum și activitatea de depozitare a cerealelor cu eliberarea certificatelor de depozit pentru cereale.
- Nu a fost finalizat procesul de elaborare și implementare a indicatorilor de performanță pentru autoritățile publice care reglementează activitatea de întreprinzător. De fapt, cu ajutorul proiectului Băncii Mondiale de Ameliorare a Competitivității II a fost finalizat raportul de elaborare a indicatorilor respectivi, implementarea acestuia fiind amânată pe anul 2016.
- Proiectul de lege cu privire la parcurile din industria tehnologiei informației a fost aprobat doar în prima lectură de către Parlament. Inițial era planificat că această lege să fie aprobată până la finele anului 2015 în ambele lecturi.

Cooperarea în sectorul energetic

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 2, în proces de realizare – 7, nerealizate – 15.

***Realizări**:*

- De către Guvern au fost adoptate Legea cu privire la energia electrică și Legea cu privire la gazele naturale. Ambele aceste legi sunt în redacție nouă, transpunând în legislația națională prevederile Pachetului III energetic. Și anume, în cazul Legii cu privire la energia electrică sunt transpuse prevederile Directivei 2009/72/CE privind normele comune pentru piața internă a energiei electrice, iar în cazul Legii cu privire la gazele naturale, prevederile Directivei

2009/73/CE privind normele comune pentru piața internă în sectorul gazelor naturale. Totodată, aceste legi nu au fost aprobate de către Parlament nici într-o lectură.

***Restanțe și probleme**:*

- Nu a fost elaborat și adoptat Planul național de acțiuni în domeniul eficienței energetice 2016-2018.
- Proiectul de lege privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, care transpune Directiva 2009/28/CE, a fost aprobat de către Parlament doar în prima lectură. De fapt, era planificat că către finele TIII-2015 legea respectivă să fie votată în ambele lecturi.
- Se întârzie cu transpunerea în legislația națională a unui set larg de directive și regulamente europene în domeniul energetic. Cumulativ sunt restanțe la 11 astfel de documente, majoritatea din acestea nefiind încă elaborate.

Mediul înconjurător

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 5, realizate parțial – 2, în proces de realizare – 2, nerealizate – 3.

***Realizări**:*

- Cadrul instituţional a sistemului de management și de protecţie a aerului din Republica Moldova a fost analizat în studiul "Analiza lacunelor sistemului de evaluare și management a calității aerului în țările partenere", care cuprinde şi țara noastră. Acest studiu a fost publicat în cadrul proiectului regional „Guvernarea Calității Aerului în țările din Europa de Est".
- A fost evaluat cadrul instituțional și legislativ care are tangență cu riscul de accidente majore cu substanţe periculoase. De asemenea, au fost identificate modalitățile de integrare a prevederilor Directivei 96/82/CE în legislația națională. Ca rezultat va fi elaborată o Lege specială privind controlul asupra riscului de accidente majore care implică substanţe periculoase.

***Restanțe și probleme**:*

- Deși a fost elaborat în timp Regulamentul privind reducerea conținutului de sulf din anumiți combustibili lichizi, până la finele anului 2015 el nu a fost aprobat de către Guvern. Acest document urmează să transpună prevederile Directivei 1999/32/CE cu același titlul.
- Nu a fost aprobat Regulamentul cu privire la funcționarea sistemului informațional al resurselor de apă în Republica Moldova. Această tergiversare este cauzată de modificările esențiale a versiunii inițiale a acestui document și procesului de avizare repetată în toate instituțiile relevante.
- Se tergiversează procesul de revizuire a Codului subsolului. Un proiect de lege pentru modificarea și completarea unor acte legislative, inclusiv și a Codului menționat, trebuia să fie aprobat și să transpună prevederile Directivei 2006/21/CE privind gestionarea deșeurilor din industriile extractive.

Dezvoltarea regională, cooperarea la nivel transfrontalier și regional

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 19, nerealizate – 0.

***Realizări**:*

- Pe parcursul anului a avut loc procesul de definitivare a Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională. Documentul respectiv este elaborat cu suportul Ministerului Dezvoltării și Infrastructurii al Poloniei și Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei. Către finele anului Strategie este în procesul de consultări publice la nivel național, aprobare finală fiind planificată pentru anul 2016.

***Restanțe și probleme**:*

- La acest capitol, din punct de vedere instituțional și legislativ nu s-au înregistrat restanțe majore.

Sănătatea publică

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 7, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 11, nerealizate – 3.

***Realizări**:*

- Prin Ordinul Ministerului Sănătăţii nr. 976 din 17.12.2015 a fost aprobat Planul de acțiuni privind fortificarea și ajustarea sistemului de supraveghere a bolilor transmisibile la rețeaua europeană de supraveghere a bolilor transmisibile TESSY.
- Continuă implementarea proiectului TWINNING „Consolidarea Agenţiei de Transplant a Republicii Moldova şi suport în armonizarea legislativă în domeniul calităţii şi siguranţei substanţelor de origine umană". În cadrul asistenței de armonizare legislativă a acestui proiect au fost elaborate proiectul de hotărâre de Guvern „Privind modificarea şi completarea hotărârii Guvernului nr.386 din 14 mai 2010 „Cu privire la instituirea Agenţiei de Transplant" și proiectul de Lege pentru modificarea şi completarea unor acte legislative (Legea nr.411 din 28 martie 1995; Legea nr.1585 din 27 februarie 1998; Legea nr.160 din 22 iulie 2011).
- Elaborarea proiectului de ordin cu privire la sistemul de supraveghere şi control al bolilor transmisibile cu ajustarea listei de boli transmisibile şi evenimente de sănătate publică luate sub supraveghere.

***Restanțe și probleme**:*

- Nu a fost finalizat procesul de revizuire a cadrului normativ pentru prevenirea și evitarea conducerii mijloacelor de transport în stare de ebrietate sau după agravarea stării de sănătate. A fost elaborat doar proiectul hotărârii de Guvern pentru aprobarea Instrucțiunii privind modul de organizare și efectuare a Controlului treziei a fost transmis pentru examinare repetată Grupului de lucru al Comisiei de Stat pentru reglementarea activității de întreprinzător.
- Serviciul de consiliere și tratament pentru renunțare la fumat nu a fost instituit până la finele anului 2015, serviciul dat fiind la etapa de organizare.

Tratamentul Național și Accesul pe piață al mărfurilor (Comerțul cu mărfuri)

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (1): realizată – 1.

***Realizări**:*

- Intrarea în vigoare pentru Moldova a Convenției regionale cu privire la regulile de origine preferențiale pan-euro-mediteraneene (PEM), în septembrie 2015. Țările membre la Convenţia PEM (42 de țări) aplică acelaşi set de reguli de origine în cadrul Convenţiei, fapt ce permite conferirea aceluiaşi regim de origine preferenţial tuturor mărfurilor obţinute şi/sau prelucrate

îndeajuns pe teritoriul ţărilor membre cu care acestea au încheiate Acorduri de Liber Schimb. În rezultat, Moldova poate cumula în comerțul cu bunuri originea cu țările UE, țările membre CEFTA, iar ulterior și cu Turcia îndată ce intră în vigoare Acordul de Liber Schimb cu aceasta.

- Elaborarea unui nou mecanism de achitare, încasare și de control al încasării plăților pentru poluarea mediului, aplicabil atât în cazul producătorilor autohtoni, cât și de pentru importatorii de mărfuri. În acest sens, urmează să fie modificate Legea nr. 1540/1998 privind plata pentru poluare, Legea nr. 181/2014 privind finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală și Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător.
- Implementarea DCFTA pe întreg teritoriul țării, inclusiv în regiunea transnistreană, anunțat de către autorități la finele lui decembrie 2015. Astfel, de la 1 ianuarie 2016, toți agenții economici din Moldova, inclusiv din regiunea transnistreană, vor beneficia în măsură egală de comerțul preferențial cu UE. Administrația de la Tiraspol urmează însă să implementeze o serie de măsuri, în perioada următoare, pentru a se conforma cerințelor europene, precum: eliminarea taxelor de import pentru mărfurile din UE, respectarea procedurilor pentru confirmarea originii produselor și a condițiilor sanitare și fitosanitare, dar și cooperarea cu autoritățile de la Chișinău pe dimensiunea vamală etc. Totodată, UE ar fi dispusă să contribuie cu asistență pentru a realiza măsurile de facilitare a comerțului cu UE în regiunea transnistreană. Primele evaluări ale procesului de implementare a DCFTA în regiunea transnistreană urmează să fie publicate peste 10 luni, după care anual.
- Evaluarea rezultatelor după 1 an de la implementarea provizorie a DCFTA în Moldova, care arată că volumul total al exporturilor Moldove a scăzut cu 14,8% (septembrie 2014 – august 2015 vs. septembrie 2013 – august 2014). Cu toate acestea, comerțul bilateral cu UE a fost cel mai stabil în privința exporturilor, diminuându-se doar cu 1,4%, în timp ce exportul către țările CSI și alți parteneri s-a redus semnificativ mai mult. Volumul exporturilor agroalimentare către UE a sporit cu 10,8%, ceea ce a compensat parțial reducerea drastică a exporturilor către alte destinații, în special către Rusia -73%. De asemenea, UE rămâne destinația principală pentru exporturile de produse industriale, aproximativ 68% dintre acestea fiind exportate către UE. Pe de altă parte, au scăzut importurile din UE cu 16,4%.[32]
- Desfășurarea primei reuniuni a Comitetului de Asociere RM-UE (23 octombrie 2015), reunit în configurația Comerț, la care a fost discutată evoluția schimburilor comerciale cu partenerii europeni și valorificarea cotelor, armonizarea legislaţiei naţionale la acquis-ul comunitar în ceea ce priveşte dreptul de proprietate intelectuală, achiziții publice, comerţul cu servicii, infrastructura calității și supravegherea pieții, aspectele energetice legate de comerţ etc.
- Lansarea proiectului „Asistenţă tehnică pentru implementarea ZLSAC în Republica Moldova", finanțat de Comisia Europeană și implementat de compania de consultanță GFA Consulting Groupe din Germania. Proiectul va sprijini eforturile de elaborare şi implementare a măsurilor de îmbunătăţire specifice competitivităţii în contextul DCFTA, cum ar fi infrastructura calităţii, supravegherea pieţei, dezvoltarea şi diversificarea condițiilor şi oportunităţilor pieței interne şi externe.

***Restanțe și probleme*:**

- Necorespunderea la criteriile de calitate și de siguranță alimentară a produselor de origine animalieră, fapt ce împiedică în continuare realizarea exportului lor pe piața UE (carne de pasăre, ouă-categoria B).
- Valorificarea insuficientă a contigentelor tarifare instituite în cadrul DCFTA și existența unui climat de afaceri neprietenos pentru atragerea investițiilor în sectoarele de export.

[32] Expert-Grup, ZLSAC între Moldova și UE după un an de implementare, 4 Decembrie 2015, http://expert-grup.org/ro/biblioteca/item/1189-zslac-moldova-ue-1an&category=7

Reglementări tehnice, standardizare și infrastructura relevantă

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (44): realizate – 12, realizate parțial – 10, nerealizate – 22.

***Realizări**:*

- Transpunerea graduală a corpului de standarde europene. Pînă în prezent, în calitate de standarde europene au fost adoptate peste 10.000 standarde europene.
- Lansarea proiectului Twinning de asistență al UE "Suport pentru Centrul Național de Acreditare MOLDAC, pe 7 octombrie 2015. Acesta prevede suport pentru MOLDAC în vederea realizării recomandărilor Cooperării Europene pentru Acreditare (EA) în domeniul sistemului național de acreditare, fapt ce ar contribui la acceptarea ulterioare a instituției ca semnatară a Acordului Multilateral de Recunoaştere (EA MLA). Statutul de semnatar al Acordului Multilateral de Recunoaştere va duce la recunoașterea în UE a rapoartelor și certificatelor emise de organismele de evaluare a conformității acreditate de MOLDAC, astfel fiind eliminate unele bariere tehnice în calea comerțului cu UE.
- Acreditarea de către MOLDAC, pentru prima dată în domeniul etalonării, a laboratorului de etalonări din cadrul Î.S. „Centrul de Metrologie Aplicată și Certificare", pe 28 octombrie 2015. E de menționat că la evaluarea laboratorului a participat un experți din cadrul Organismului Național de Acreditare din Slovacia (SNAS) și Organismul Național de Acreditare din Turcia (TURKAK). Această măsură se înscrie în acțiunile privind aderarea la Acordul EA MLA.

***Restanțe și probleme**:*

- În contextul situației politice din țară, au fost constatate probleme legate de nefinalizarea procedurilor de amendare a legislației ce ține de infrastructura calității la nivel general (privind acreditarea și evaluarea conformității, metrologia, supravegherea pieții, siguranța generală a produselor), cât și la nivel sectorial (medicamente, sectorul farmaceutic, cosmetologie etc.).

Măsuri sanitare și fitosanitare (SPS)

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (3): realizate – 2, nerealizate – 1.

***Realizări**:*

- Inaugurarea noului sediu al Agenţiei Naţionale pentru Siguranţa Alimentelor (ANSA), care va permite concentrarea resurselor umane ale instituției într-un singur sediu (decembrie 2015). Finanţarea pentru noul sediu ANSA a fost asigurată în cadrul componentei „Managementul Siguranţei Alimentelor" al Proiectului Agricultura Competitivă în Moldova (MAC-P), implementat de către Bancă Mondială.
- Desfășurarea unei serii de seminare privind "Sistemul integrat de management al siguranţei alimentelor (GMP şi HACCP) – aplicaţie pentru unităţile care produc produse din carne" în Bălţi, Cahul şi Chişinău, organizate de către ANSA, cu suportul MAC-P. Aceste seminare au avut loc în contextul pregătirilor autorităților pentru misiunea de evaluare a DG SANTE, preconizată pentru finele lunii ianuarie 2016.

***Restanțe și probleme**:*

- Lipsesc măsuri de stimulare și susținere a agenților economici interesați să se conformeze cerințelor sanitare și fitosanitare de pe piața europeană.
- Lipsa de progres în vederea conformării producției de origine animală cu criteriile de siguranță alimentară de pe piața europeană, cu excepția ouălor (praf de ouă), mierii și a caviarului.

- Capacități instituționale și operaționale limitate ale ANSA cu privire la controlul siguranței produselor alimentare.
- Dotarea insuficientă a laboratoarelor responsabile de realizarea testărilor privind siguranța alimentară, dar și probleme legate de eficiența mecanismului de trasabilitate a animalelor.

Regimul vamal și facilitarea comerțului

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (16): realizate – 10, realizate parțial – 2, nerealizate – 4.

***Realizări**:*

- Semnarea Strategiei Serviciului Vamal în domeniul luptei cu contrabanda şi vânzarea ilegală a produselor din tutun pentru perioada anilor 2015-2018 (octombrie 2015). Documentul a fost elaborat în colaborare cu EUBAM, coordonat cu reprezentanţii marilor producători de produse de tutun şi Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF). Strategia inițiază procesul de consolidare a eforturilor de prevenire şi combatere a traficului ilicit a produselor de tutun.
- Semnarea a două acorduri de cooperare transfrontalieră între Moldova și Ucraina (noiembrie 2015), care vor contribui la trecerea mai rapidă şi uşoară a frontierei comune. Primul acord prevede stabilirea controlului comun la Punctul de Trecere a Frontierei (PTF) Pervomaisc-Kuciurgan, care va permite transportul bunurilor accizabile și non-accizabile pentru import, export și tranzit prin regiunea transnistreană. Al doilea acord prevede schimbul automat de date privind trecerea frontierei moldo-ucrainene. Semnarea acordurilor a fost facilitată de Misiunea EUBAM.
- Extinderea mandatului Misiunii EUBAM pentru încă 24 luni, printr-un acord semnat pe 24 noiembrie 2015 de către reprezentanții Republici Moldova, Ucrainei și UE, care astfel au consolidat Memorandumul de Înțelegere privind Misiunea EUBAM. Anterior, în luna octombrie, Ambasadorul Harcourt Andrew Pretorius Tesoriere a fost desemnat în calitate de nou Şef al Misiunii EUBAM.
- Finalizarea proiectului „IMPEFO - îmbunătățirea cooperării transfrontaliere între Republica Moldova și România privind produsele petroliere și alimentare", în cadrul căruia printre altele a fost construit și dotat tehnic primul și unicul Laborator Vamal din țară.
- Întrevederi moldo-române în domeniul vamal (decembrie 2015) la care a fost discutată necesitatea suplinirii subdiviziunilor Poliţiei de Frontieră a Moldovei şi României, precum şi a postului vamal Sculeni (Moldova) şi a vămii Sculeni (România) în vederea fluidizării traficului în punctele de trecere a frontierei moldo-române.
- Sporirea numărului de declaraţii vamale electronice (pentru noiembrie 2015 - 63,55%). Totodată, se constată o creștere a ponderii culoarului verde de vămuire (liber de vamă) – 76,1%, urmat de culoarul galben (controlul documentelor) - 13,3% și respectiv culoarul de vămuire roşu (controlul documentelor și fizic al mărfii). De asemenea, vămuirea pe culoarul roșu este în descreștere atât la activitățile de import, cât și la cele de export față de anii precedenți (import: 2015 - 14%, 47% - 2010; export: 3% - 2015, 31% - 2010).
- Implementarea „culoarului albastru de vămuire", care prevede acordarea liberului de vamă. Astfel, în perioada 1 august – 31 octombrie, au fost selectate și validate pe culoarul albastru circa 5500 declaraţii vamale, 25 % dintre acestea fiind supuse controlului ulterior. "Culoarul albastru" reprezintă o procedură simplificată de vămuire ce se aplică tranzacțiilor și agenților economici care nu prezintă risc sporit de fraudă și nu necesită efectuarea controlului fizic al mărfurilor.
- Lansarea procedurii de simplificare a certificării originii mărfurilor și eliberarea primului certificat de exportator aprobat, pe 1 octombrie 2015. Statutul de exportator aprobat, în condiţiile respectării prevederilor Acordului de Asociere RM-UE, Acordului CEFTA şi a Regulamentului cu privire la procedura de eliberare şi retragere a certificatului de exportator aprobat, scutește de necesitatea de a obţine certificate de origine a mărfurilor EUR.1.

- Prezentarea Ghidului privind deciziile tarifare prealabile (octombrie 2015) și a Ghidului privind procedura de solicitare și emitere a informației obligatorii privind originea mărfurilor (septembrie 2015), accesibile la fel în limba rusă și engleză. Acestea au fost elaborate de Serviciul Vamal, cu suportul USAID în cadrul programului „Comerţ, Investiţii şi Reglementarea Activităţii de Întreprinzător" (BRITE), destinat asigurării transparenței, previzibilității și uniformității procedurilor vamale. În aprilie 2015, a fost prezentat un alt Ghid privind utilizarea regimului de perfecționare activă, elaborat în cadrul aceluiași proiect.

***Restanțe și probleme**:*

- Sporirea numărului de declaraţii vamale întocmite incorect de către brokerii vamali, care poate fi atenuată prin intensificarea colaborării celor din urmă cu reprezentanții Serviciului Vamal, inclusiv prin intermediul Consiliilor consultative.

Achiziții publice

Din totalul de acțiuni preconizate în perioada de monitorizare (8): realizate – 3, în proces de realizare – 1, realizate parțial – 1, nerealizate – 3.

***Realizări**:*

- Elaborarea proiectului Regulamentului de organizare şi funcţionare a Agenţiei de Soluţionare a Contestaţiilor. Conform noii redacții a Legii privind achizițiile publice din 3 iulie 2015, care va intra în vigoare în mai 2016, Agenţia de Soluţionare a Contestaţiilor este autoritatea administrativă, aflată în subordinea Ministerului Finanţelor, care soluţionează contestaţiile formulate în cadrul procedurilor de achiziţie publică, având inclusiv dreptul de a anula achizițiile publice în cazul unor neconformități.
- Completarea listei autorităților contractante ce urmează să utilizeze Sistemul Informațional Automatizat “Registrul de Stat al Achizițiilor Publice” (SIA RSAP), prin Ordinul Ministerului Finanțelor din 15 septembrie 2015. Astfel, lista autorităților contractante a fost completată cu 35 de instituții, majoritatea dintre care sunt consiliile raionale din țară, inclusiv Primăria Bălți, Comitetul executiv al UTA Găgăuzia și Direcția generală Construcții și Infrastructură a UTA Găgăuzia. Acestea urmează să efectueze achizițiile publice de tip “Licitație publică” și “Cerere a ofertelor de prețuri” exclusiv prin intermediul SIA RSAP.

***Restanțe și probleme**:*

- Insuficiența de resurse financiare disponibile pentru Agenția Achiziții Publice ca urmare a aplicării regimului de austeritate bugetară.

Drepturi de proprietate intelectuală

Din totalul de acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată (34): realizate – 13, în proces de realizare – 13, realizate parțial – 2, nerealizate – 6.

***Realizări**:*

- Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea Strategiei naționale în domeniul proprietății intelectuale până în anul 2020 pentru anii 2015-2017 (august 2015). Planul reprezintă cea de-a doua etapă din procesul de implementare a Strategiei naţionale în domeniul proprietății intelectuale (PI). Acesta prevede acțiuni privind promovarea managementului proprietăţii

intelectuale, asigurarea creşterii capacităţii de inovare a instituţiilor de cercetare, organizarea acţiunilor concertate anti-piraterie şi anti-contrafacere etc.

- Intrarea în vigoare a Acordului dintre Guvernul Republicii Moldova şi Organizaţia Europeană de Brevete privind validarea brevetelor europene. Astfel, Moldova devine cea de-a 42-a țară în care protecția prin brevet poate fi obținută simultan printr-o singură cerere de brevet european. Aceasta permite solicitanților străini să-și valideze cererile de brevet european și brevetele europene în Moldova, cele din urmă beneficiind de aceleași drepturi și protecție legală ca și brevetele naționale moldovenești.
- Desfășurarea primei reuniuni a Subcomitetului UE-RM pentru Indicații Geografice, în cadrul Comitetului pentru Asociere, pe 15 decembrie 2015, prezidată de către partea moldovenească, la care s-a discutat despre mecanismul de protecție a IG în UE, inclusiv despre acțiunile ex-officio întreprinse de instituțiile abilitate ale UE.
- Desfășurarea primei ședințe a Comisiei de mediere în domeniul Proprietății Intelectuale (septembrie 2015), creată cu scopul examinării și soluționării litigiilor din domeniul proprietății intelectuale, precum și a litigiilor din domeniul gestiunii colective a dreptului de autor și a drepturilor conexe.
- Omologarea Caietelor de sarcini cu „Indicaţie Geografică Protejată (IGP) Dulceaţă din petale de trandafir Călăraşi” și „IGP Rachiu de caise de Nimoreni”, care cuprind caracteristicile produselor în cauză (dulceață din petale de trandafir, rachiul de caise), metodele de producție etc. Acest lucru permite inițierea procedurii de înregistrare a produselor IGP la Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI), după care acestea sunt transmise gratuit spre protecţie în UE.
- Organizarea de cursuri avansate de instruire pentru judecătorii Curții Supreme de Justiție cu privire la drepturile proprietății intelectuale (septembrie-noiembrie 2015), inclusiv drepturile de autor și drepturile conexe. Instruirile sunt desfășurate de către AGEPI și Institutul Național de Justiție. Acestea urmăresc scopul de a spori cunoștințele judecătorilor în materie de proprietate intelectuală, având vedere numărul sporit al cazurilor de judecată legate de protecția drepturilor de proprietate intelectuală.

Restanțe și probleme:

- Se menține un nivel redus de popularitate a titlurilor de protecție a produselor autohtone (IG, Denumire de Origine (DO) și a Specialități Tradiționale Garantate) în rîndul producătorilor naționali. În prezent, sunt înregistrate doar două DO (Ciumai și Românești), trei IG pentru vinuri (Valul lui Traian, Codri, Ștefan Vodă) și o IG pentru rachiu (Divin).
- Aplicarea slabă a legislației privind protecția proprietății intelectuale (PI), ceea ce afectează exercitarea și respectarea drepturilor de PI. Sursa problemei ține de nivelul scăzut de cunoștințe cu privire la specificul sistemului de PI în rîndul judecătorilor, dar și de interesul redus față de exercitarea drepturilor de PI din partea titularilor de drept.

Dreptul de stabilire, comerțul cu servicii și comerțul electronic

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 8, realizate parțial – 3, în proces de realizare – 9, nerealizate – 16.

Realizări:

- A fost adoptat proiectul de lege pentru modificarea și completarea Legii privind comerțul electronic. Modificarea legii respective a avut scop de a impune în magazinele din Internet informarea consumatorilor privind drepturile sale precum și indicarea telefonului de contact, precum și accesul direct la pagina electronică a Agenției pentru Protecția Consumatorilor.

- De către compania de consultanță internațională ”Solving Efeso” a fost efectuat studiul de fezabilitate privind crearea și funcționarea Serviciului 112. De asemenea, a fost elaborat Regulamentul, structura, efectivul-limită și statele de personal al acestui Serviciu, precum și elaborat proiectul Regulamentului Comitetului interdepartamental pentru asigurarea interacțiunii dintre Serviciul unic 112 și serviciile specializate de urgență.

Restanțe și probleme:

- Nu a avut loc amendarea cadrului legal național: Codul civil, Legea nr. 180-XVI din 10 iulie 2008 cu privire la migrația de muncă, Legea nr. 200 din 16 iulie 2010 privind regimul străinilor în Republica Moldova și alte legi de profil.
- Legea poștei, aliniată la Directiva 97/67/CE privind normele comune pentru dezvoltarea pieţei interne a serviciilor poştale ale Comunităţii şi îmbunătăţirea calităţii serviciilor, a fost aprobată de către Parlament doar în prima lectură. Astfel, intrarea în vigoare a acestei legi se amână pe anul 2016. Acest fapt a cauzat o reacție în lanț de neadoptare a regulilor privind prestarea serviciilor poștale, care pot fi aprobate doar după intrarea în vigoare a legii menționate.
- Există tergiversări în unui set de documente normative privind serviciul universal în domeniul comunicațiilor electronice. Astfel, nu au fost aprobate Programul național de implementare a acestui serviciu pentru anii 2014-2020, Regulamentul privind implementarea serviciului respectiv și metodologia de calculare a costului net al îndeplinirii obligațiilor de furnizare a Serviciului universal.
- În pofida faptului că a fost prezentat studiul de fezabilitate și elaborate un set de acte normative privind crearea Serviciului unic 112, acest nu a fost dat în exploatare până la finele anului 2015.

Plăți curente și circulația capitalului

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 2, nerealizate – 0.

***Realizări**:*

- De către BNM a fost elaborat proiectul Mecanismului de informare a Uniunii Europene privind aplicarea măsurilor de salvgardare de către Republica Moldova.

Restanțe și probleme:

- La acest capitol nu s-au înregistrat restanțe majore.

Concurența

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 1, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 1, nerealizate – 1.

***Realizări**:*

- A fost iniţiat procesul de implementare a programului de instruire obligatorie a judecătorilor în dosare aferente concurenţei şi aplicării prevederilor Legii concurenţei şi Legii ajutorului de stat. Astfel, în anul 2015 Institutul Național al Justiției a organizat 2 seminare domeniile respective.

Restanțe și probleme:

- Către finele anului Consiliul Concurenței nu a identificat și publicat lista întreprinderilor învestite cu drepturi exclusive, pentru a iniția procesul de monitorizare a acestora.

Aspecte energetice legate de comerț

Din total acțiuni preconizate pentru perioada monitorizată: realizate – 0, realizate parțial – 0, în proces de realizare – 0, nerealizate – 0.

***Realizări**:*

- În urma modificării și aprobării de către Guvern a noului Plan de Acțiuni pentru implementarea Acordului de Asociere s-au modificat esențial și termenii de implementare a acțiunilor din acest capitol. Astfel, a fost exclusă perioada fixă de implementare a unor regulamente, ele fiind dependente de termenul de aprobare a Legii cu privire la gazele naturale și celei cu privire la energia electrică. Perioadele de adoptare pentru regulamentele respective fiind 3-9 luni după intrarea în vigoare a legilor menționate.

***Restanțe și probleme**:*

- La acest capitol nu s-au înregistrat restanțe majore.